

บทที่ 3

ต้นทุนและรายได้จากการปลูกแกลดีโอสลั

การศึกษาต้นทุนและการวิเคราะห์ต้นทุนการปลูกแกลดีโอสลั เป็นการศึกษาข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เกษตรกรที่ทำาการปลูกแกลดีโอสลั ตัวเลขที่รวบรวมขึ้นมาจึงเป็นตัว เลขที่ได้จากการศึกษาต้นทุนการปลูกแกลดีโอสลัในฤดูกาลปลูกปี 2529-30 โดยการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายต่าง ๆ และรายได้จากส่วนของ เกษตรกรในแหล่งที่ปลูก การคำนวณหาต้นทุนและรายได้ต่อไร่ของการปลูกแกลดีโอสลัได้จากวิธีตัวเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักของพื้นที่ปลูกแกลดีโอสลัของจำนวนเกษตรกรที่ได้ลุ่มตัวอย่างมา และทำการวิเคราะห์ต้นทุนของการปลูกแกลดีโอสลัของเกษตรกรที่ปลูกโดยขยายหัวพันธุ์เอง และเกษตรกรที่ปลูกโดยซื้อหัวพันธุ์ใหม่

ลักษณะของต้นทุนการปลูกแกลดีโอสลั

ต้นทุนการปลูกแกลดีโอสลั หมายถึงค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นตั้งแต่การปลูก การเก็บผลผลิตเพื่อจำหน่าย จนถึงการดูแลรักษาหัวพันธุ์เพื่อขยายพันธุ์หรือจำหน่ายต่อไป ในการวิเคราะห์ต้นทุนจะแยกประเภทของต้นทุนตามความสัมพันธ์ที่มีต่อพื้นที่ที่ปลูก

ค่าใช้จ่ายในการปลูกแกลดีโอสลัแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ รายจ่ายประเภท รายจ่ายลงทุน (Capital Expenditure) และรายจ่ายประจำ (Revenue Expenditure)

1. รายจ่ายลงทุน หมายถึง รายจ่ายที่จะให้ประโยชน์ต่อกิจการมากกว่าหนึ่งงวดบัญชี และเรียกรายจ่ายประเภทนี้ว่าสินทรัพย์ เมื่อนำสินทรัพย์นี้มาใช้งานต้น ต้นทุนของบริการที่ได้รับจากสินทรัพย์นั้นในงวดหนึ่ง ๆ จะนำมาคิดเป็นรายจ่ายประจำงวด ดังนั้นรายจ่ายประเภท รายจ่ายลงทุนจึงเป็นจำนวนเงินที่ใช้เพื่อจัดหาวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ รวมทั้งการสดการในขั้นแรกที่ทำให้เกิดผลประโยชน์ในระยะยาว รายจ่ายลงทุนสำหรับการปลูกแกลดีโอสลัได้แก่ ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับที่ดิน สังกปลูกสร้างเพื่อเก็บรักษาหัวพันธุ์ เครื่องจักรกลและอุปกรณ์การเกษตร

2. รายจ่ายประจำ หมายถึง ค่าใช้จ่ายที่ให้ประโยชน์ต่องวดบัญชีที่ค่าใช้จ่ายนั้นเกิดขึ้น ค่าใช้จ่ายประเภทนี้จะนำไปหักรายได้เพื่อหากำไรขาดทุนจากผลการดำเนินงานในปีนั้น ๆ ได้ทั้งจำนวน สามารถแยกออกเป็น 2 ส่วนใหญ่ ๆ คือ

2.1 ต้นทุนผันแปร (Variable Cost) คือ ค่าใช้จ่ายประเภทที่เพิ่มขึ้นหรือลดลงโดยมีส่วนสัมพันธ์โดยตรงกับปริมาณการผลิต และต้นทุนต่อหนึ่งหน่วยผลผลิตของค่าใช้จ่ายประเภทนี้จะคงที่ไม่ว่าปริมาณการผลิตจะเพิ่มขึ้นหรือลดลง¹ ค่าใช้จ่ายนี้รวมทั้งที่เป็นเงินสด² และไม่เป็นเงินสด³ นับตั้งแต่เริ่มเตรียมดินปลูกจนถึงเก็บเกี่ยวหัวพันธุ์มาดูแลรักษาซึ่งได้แก่ ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ดังนี้

2.1.1 ค่าจ้างแรงงานในการปลูกและการดูแลรักษา เริ่มตั้งแต่การเตรียมดิน ยกแปลงปลูก การดูแลรักษาต้น การตัดดอกและบรรจุกล่อง การดูแลรักษาต้นพันธุ์ การเก็บเกี่ยวหัวพันธุ์ และการเก็บรักษาหัวพันธุ์จนสามารถโยกหัวพันธุ์ได้หรือจำหน่ายต่อไปได้ ค่าจ้างแรงงานที่เกิดขึ้นจากการปลูกเมล็ดโอสส์เป็นแรงงานในครัวเรือน แรงงานจ้างเป็นรายวัน และจ้างเหมา สำหรับเกษตรกรที่ใช้แรงงานในครัวเรือนและแรงงานจากการแลกเปลี่ยนซึ่งไม่มีการจ่ายเงินสด จะทำการประเมินแรงงานโดยคิดตามอัตราค่าจ้างเป็นรายวันของอัตราค่าจ้างในท้องถิ่นนั้น

2.1.2 ค่าวัสดุการเกษตร เป็นค่าใช้จ่ายในการใช้วัสดุต่าง ๆ ไปเพื่อการปลูกและบำรุงรักษาเมล็ดโอสส์ ซึ่งได้แก่

- ค่าหัวพันธุ์ เป็นค่าใช้จ่ายในการซื้อหัวพันธุ์รวมทั้งค่าขนส่ง ค่าหัวพันธุ์เมล็ดโอสส์จะเกิดขึ้นเฉพาะเกษตรกรกลุ่มที่ปลูกเมล็ดโอสส์โดยซื้อหัวพันธุ์ใหม่ และขายหัวพันธุ์เมื่อชุดใดชุดหนึ่งถูกปลูก ราคาของหัวพันธุ์จะขึ้นอยู่กับปริมาณการซื้อ และขนาดของหัวพันธุ์ที่ใช้ปลูก ส่วนเกษตรกรที่ปลูกโดยซื้อหัวพันธุ์ในครั้งแรกที่เริ่มปลูกและขยายพันธุ์เองในปีต่อมา

¹ เทียนแย สนิทวงศ์ ณ อยุธยา, คำลัดราจารย์. การบัญชีต้นทุน. (กรุงเทพมหานคร : อรุณ-ลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529) หน้า 16

² ค่าใช้จ่ายที่เป็นเงินสด หมายถึง ค่าใช้จ่ายของปัจจัยการปลูกต่าง ๆ ที่เกษตรกรซื้อหรือเข้ามาเป็นเงินสด เงินเชื่อหรือให้ผลผลิตตอบแทน

³ ค่าใช้จ่ายที่ไม่เป็นเงินสด หมายถึง ค่าใช้จ่ายที่ได้จากการประเมินการใช้ปัจจัยการปลูกต่าง ๆ ของเกษตรกรเอง โดยถือตามราคาของสินค้าหรืออัตราค่าจ้างในท้องถิ่นนั้น เช่น ค่าแรงงานในครอบครัว แรงงานแลกเปลี่ยน ค่าใช้ที่ดิน ค่าเสียโอกาสของเงินลงทุน

ค่าหัวพันธุ์จะเกิดเฉพาะปีแรก โดยการประเมินจากปริมาณหัวพันธุ์ที่ปลูกเฉลี่ยต่อไร่ และราคาของหัวพันธุ์ (ค่าหัวพันธุ์ = ปริมาณเฉลี่ยต่อไร่ x ราคาเฉลี่ย) ส่วนในปีที่ทำการศึกษานี้ไม่มีต้นทุนของหัวพันธุ์

- ค่าปุ๋ย ได้แก่ ปุ๋ยคอก ปุ๋ยเคมีสูตร 15-15-15 และสูตร 14-14-21 เกษตรกรส่วนใหญ่จะใส่ปุ๋ยคอกเมื่อเตรียมดินครั้งแรกเดียวและใส่ปุ๋ยเคมีจำนวนมากในระยะก่อนเห็นยอดดอก และเกษตรกรบางส่วนจะใส่ปุ๋ยภายหลังการตัดยอดดอกด้วย

- ค่ายากำจัดศัตรูพืช เช่น ยาฆ่าแมลง ยาป้องกันโรคและเชื้อรา ค่าใช้จ่ายส่วนนี้จะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับฤดูกาลปลูก แต่จากการสำรวจเกษตรกรมีค่าใช้จ่ายนี้จำนวนไม่มาก

- ค่าวัสดุคลุมแปลงปลูก เกษตรกรส่วนใหญ่ใช้ฟาง กาบมะพร้าว เปลือกถั่ว ยี่ถ้ำกลบ สำหรับควบคุมการเจริญเติบโตของวัชพืช สำหรับเกษตรกรที่มีวัสดุคลุมแปลงปลูกของตนเอง จะทำการประเมินโดยถือตามราคาซื้อขายของวัสดุในท้องถิ่น

2.1.3 ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับอุปกรณ์การเกษตร ได้แก่

- ค่าอุปกรณ์การเกษตร เป็นค่าใช้จ่ายในการตัดซื้อหรือจัดหาอุปกรณ์ที่ใช้ในการปลูกเมล็ดโอสส์ที่มีราคาต่อหน่วยไม่เกิน 100 บาท โดยถือว่าใช้งานหมดภายใน 1 ปี เช่น มีด จอบ เสียม ภาชนะบรรจุดอกไม้และหัวพันธุ์ โดยคำนวณตามเนื้อที่เพาะปลูกและอายุของพืชที่ปลูก

- ค่าซ่อมแซมอุปกรณ์การเกษตร หมายถึง ค่าซ่อมแซมเครื่องมือที่ใช้ในการปลูกเมล็ดโอสส์ เพื่อให้อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้ คำนวณโดยการประเมินจากค่าซ่อมแซมเครื่องจักรกลและอุปกรณ์การเกษตรที่ใช้ในการปลูกพืชต่าง ๆ ตามเนื้อที่เพาะปลูกและอายุของพืชที่ปลูก โดยการซ่อมแซมอุปกรณ์การเกษตรนี้จะไม่ส่งผลต่อการยืดอายุการใช้งานของอุปกรณ์นั้น

- ค่าไฟฟ้าและน้ำมันเชื้อเพลิง หมายถึง ค่าไฟฟ้าและน้ำมันเชื้อเพลิงที่ใช้กับอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการปลูก เช่น รถแทรกเตอร์ เครื่องสูบน้ำ ห้องเป็น คำนวณโดยการประเมินจากค่าไฟฟ้าและน้ำมันเชื้อเพลิงที่ใช้ไปตามเนื้อที่เพาะปลูกและอายุของการปลูกเมล็ดโอสส์

2.1.4 ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ได้แก่

- ค่าวัสดุในการบรรจุกล่อง ค่าขนส่งจากสวน และค่าฝากหัวพันธุ์เก็บในห้องเย็น

- ค่าเสียโอกาสเงินลงทุน คิดจากค่าใช้จ่ายผันแปรที่เป็นเงินสดและไม่เป็นเงินสดรวมกัน โดยประเมินในอัตราร้อยละ 8.82 ต่อปี โดยตัวแปรดังกล่าวนี้หากตามระยะเวลาที่อัตราดอกเบี้ยเงินฝากของธนาคารมีการเปลี่ยนแปลงในปี 2529 ค่าเสียโอกาสเงินลงทุนจะคิดเฉพาะเกษตรกรกลุ่มที่ปลูกแกลดีโอสส์โดยขยายพันธุ์เอง เนื่องจากไม่มีการกู้ยืมเงิน โดยคิดตามอายุการปลูกแกลดีโอสส์คือ 8 เดือน

- ดอกเบี้ยเงินกู้ยืม เกษตรกรกลุ่มที่ปลูกแกลดีโอสส์โดยซื้อหัวพันธุ์ใหม่และขยายหัวพันธุ์ไปทุกฤดูการปลูก จะกู้เงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ในอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 13 ต่อปี จำนวนตามเนื้อที่เพาะปลูกและอายุการปลูกของแกลดีโอสส์

2.2 ต้นทุนคงที่ (Fixed Cost) คือ ค่าใช้จ่ายประเภทที่คงที่สำหรับปริมาณการผลิตจนถึงระดับหนึ่ง ภายในระดับการผลิตนั้นไม่ว่าปริมาณการผลิตจะเพิ่มขึ้นหรือลดลง ค่าใช้จ่ายประเภทนี้จะมีจำนวนคงที่ และต้นทุนต่อหนึ่งหน่วยผลิตของค่าใช้จ่ายประเภทนี้จะลดลงเมื่อปริมาณการผลิตเพิ่มขึ้น และในทางกลับกันต้นทุนต่อหนึ่งหน่วยผลิตจะสูงขึ้นเมื่อปริมาณการผลิตลดลง⁴ ต้นทุนประเภทนี้ ได้แก่

2.2.1 ค่าใช้ที่ดิน จำนวนจากอัตราค่าเช่าที่ดินในท้องถิ่นนั้นเฉลี่ยต่อไร่ แม้ว่าเกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเจ้าของที่ดิน แต่ในการคำนวณต้นทุนการปลูกแกลดีโอสส์ควรนำอัตราค่าเช่าที่ดินในท้องถิ่นมาประเมินเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับการใช้ที่ดินของตนเองรวมทั้งภาษีที่ดินด้วย โดยคิดตามระยะเวลาของการปลูกแกลดีโอสส์

⁴ ใหญ่ แสง สนิทวงศ์ ณ อยุธยา, คำลัตราจารย์, การบัญชีต้นทุน (กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529) หน้า 16

2.2.2 ค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์การเกษตร

การคิดค่าเสื่อมราคา หมายถึง การแบ่งต้นทุนของสินทรัพย์ถาวรไปเป็นค่าใช้จ่ายประจำงวดตามประโยชน์ที่กิจการได้รับจากการใช้ทรัพย์สินนั้นอย่างมีหลักเกณฑ์และชอบด้วยเหตุผล⁵

โรงเรือน เครื่องจักรกล และอุปกรณ์การเกษตร ได้แก่ โรงเรือนเก็บหัวพันธุ์ รถแทรกเตอร์ เครื่องสูบน้ำ เครื่องพ่นยา หอเลี้ยง เป็นต้น โดยประเมินจากมูลค่าของ เครื่องจักรกลและอุปกรณ์การเกษตรที่ใช้ในการปลูกเมล็ดโอสส์ที่มีราคาต่อหน่วยเกิน 100 บาท ตามอายุการใช้งานและเนื่องจากการเพาะปลูก แล้วนำมาคำนวณค่าเสื่อมราคาตามวิธีเส้นตรง (Straight - line Method)

2.2.3 ค่าเสียโอกาสเงินลงทุน คิดจากค่าใช้จ่ายคงที่เป็นเงินสดและไม่ใช่เงินสดรวมกัน โดยประเมินในอัตราร้อยละ 8.82 ต่อปี โดยตัวเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักตามระยะเวลาที่อัตราดอกเบี้ยเงินฝากของธนาคารมีการเปลี่ยนแปลงในปี 2529 ซึ่งคิดตามอายุการปลูกเมล็ดโอสส์ (8 เดือน) เฉพาะเกษตรกรที่ปลูกเมล็ดโอสส์โดยขยายหัวพันธุ์เอง

ต้นทุนการปลูกเมล็ดโอสส์

ต้นทุนในการปลูกเมล็ดโอสส์ เป็นต้นทุนการปลูกของเกษตรกรแต่ละกลุ่มคือ เกษตรกรที่ปลูกเมล็ดโอสส์โดยขยายหัวพันธุ์เอง และเกษตรกรที่ปลูกโดยซื้อหัวพันธุ์ใหม่และขยายหัวพันธุ์เมื่อเก็บเกี่ยวได้ในทุกฤดูการปลูก

1. ต้นทุนการปลูกเมล็ดโอสส์ของเกษตรกรที่ปลูกโดยขยายหัวพันธุ์เอง เป็นต้นทุนที่คำนวณตั้งแต่การปลูกจนถึงเก็บรักษาหัวพันธุ์เพื่อใช้ปลูกในฤดูกาลต่อไป มีต้นทุนการปลูกเฉลี่ยร้อยละ 7,163.41 บาท (ไม่รวมค่าหัวพันธุ์ซึ่งเกษตรกรที่ปลูกเป็นปีแรกจะต้องมีค่าหัวพันธุ์ด้วย) ประกอบด้วยต้นทุนที่เป็นเงินสดเฉลี่ยร้อยละ 5,186.04 บาทหรือร้อยละ 72.40 ของต้นทุนการปลูกทั้งหมด และต้นทุนการปลูกที่ไม่เป็นเงินสดเฉลี่ยร้อยละ 1,977.37 บาท หรือร้อยละ 27.60 ของต้นทุนการปลูกทั้งหมด รายละเอียดของค่าใช้จ่ายต่าง ๆ แสดงในตารางที่ 3.1 และ 3.2

⁵ เขาวลัย พงศ์มาติโรจน์ วัฒนา ศิวะเกื้อ บุญเสริม วมุกตะนันท์ อรบุญ ลุ่งสว่าง, การบัญชี II, (กรุงเทพมหานคร : สุพิลาจกรธรรมาวิทยาสัย, 2525) หน้า 176

ตารางที่ 3.1 ต้นทุนการปลูกเมล็ดโอสถ์ปีการเพาะปลูก 2529-30 ของเกษตรกรที่ปลูก
เมล็ดโอสถ์โดยขยายหัวพันธุ์เองเฉลี่ยต่อไร่

รายการ	เงินสด (บาท)	ไม่เป็น เงินสด (บาท)	รวม (บาท)
ต้นทุนผันแปร	5,145.78	1,446.98	6,592.76
1. ค่าแรงงานในการปลูกถึงเก็บรักษาหัวพันธุ์	2,339.65	1,021.24	3,360.89
1.1 ค่าแรงงานในการปลูก	838.85	232.11	1,070.96
- เตรียมดิน	490.10	144.42	634.52
- ปลูก	348.75	87.69	436.44
1.2 ค่าแรงงานในการดูแลรักษาต้นพันธุ์ก่อน ตัดดอก	615.77	348.65	964.42
- ใส่ปุ๋ย	79.42	41.15	120.57
- รดน้ำ	239.14	200.48	439.62
- กำจัดวัชพืช	228.46	89.81	318.27
- ใส่ยาป้องกันโรคและแมลง	68.75	17.21	85.96
1.3 ค่าแรงงานตัดดอก ศัดเกรตและบรรจุกล่อง และขนส่ง	307.91	200.19	508.10
- ตัดดอก	141.35	87.60	228.95
- ศัดเกรตและบรรจุกล่อง	112.25	65.96	178.21
- ขนส่ง	54.31	46.63	100.94
1.4 ค่าแรงดูแลรักษาต้นพันธุ์และหัวพันธุ์	577.12	240.29	817.41
- การดูแลรักษาต้นพันธุ์ส่งตัดดอก	33.08	12.98	46.06
- เก็บเกี่ยวหัวพันธุ์	296.83	132.12	428.95
- เก็บรักษาหัวพันธุ์	247.21	95.19	342.40
2. ค่าวัสดุการเกษตร	1,638.88	59.61	1,698.49
2.1 ค่าปุ๋ย	1,393.31	40.38	1,433.69

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

รายการ	เงินสด (บาท)	ไม่เป็น เงินสด (บาท)	รวม (บาท)
2.2 ค่ายาป้องกันโรคและแมลง	199.42	-	199.42
2.3 ค่าวัสดุคลุมแปลงปลูก	46.15	19.23	65.38
3. ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับอุปกรณ์การเกษตร	568.69	-	568.69
3.1 ค่าอุปกรณ์การเกษตร	95.78	-	95.78
3.2 ค่าซ่อมแซมอุปกรณ์การเกษตร	25.61	-	25.61
3.3 ค่าไฟฟ้าและน้ำในเชื้อเพลิง	447.30	-	447.30
4. ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ	598.56	366.13	964.69
4.1 ค่าวัสดุในการบรรจุกล่อง	305.29	-	305.29
4.2 ค่าขนส่งจากสวน	195.19	-	195.19
4.3 ค่าฝากหิ้วพันธุ์ในห้องเย็น	98.08	-	98.08
4.4 ค่าเสียโอกาสเงินลงทุน	-	366.13	366.13
ต้นทุนคงที่	40.26	530.39	570.65
1. ค่าใช้ที่ดิน	40.26	157.69	197.95
2. ค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์การเกษตร	-	324.63	324.63
3. ค่าเสียโอกาสเงินลงทุน	-	48.07	48.07
ต้นทุนการปลูกทั้งหมดต่อไร่	5,186.04	1,977.37	7,163.41

หมายเหตุ รายละเอียดการคำนวณอยู่ในภาคผนวก ข. ตารางที่ 1 ถึง ตารางที่ 9

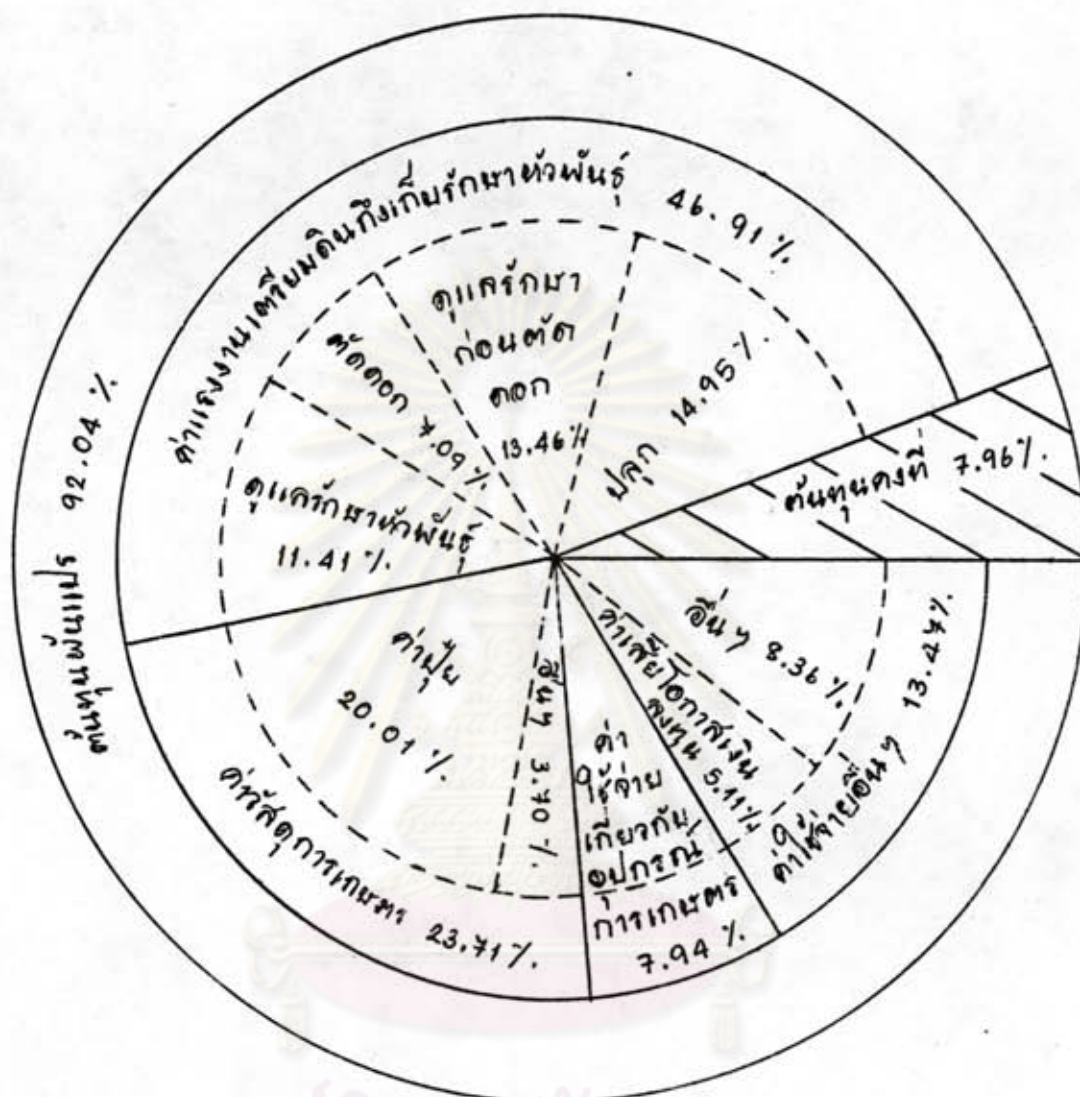
ตารางที่ 3.2 อัตราร้อยละของต้นทุนการปลูกเมล็ดโอสถปีการเพาะปลูก 2529-30 ของเกษตรกรที่ปลูกเมล็ดโอสถโดยขยายหัวพันธุ์เอง

รายการ	เงินลด (บาท)	ไม่เป็นเงินลด (บาท)	รวม (บาท)
ต้นทุนผันแปร	71.84	20.20	92.04
1. ค่าแรงงานในการเตรียมดินถึงเก็บรักษาหัวพันธุ์	32.66	14.25	46.91
1.1 ค่าแรงงานในการปลูก	11.71	3.24	14.95
- เตรียมดิน	6.84	2.02	8.86
- ปลูก	4.87	1.22	6.09
1.2 ค่าแรงงานในการดูแลรักษาต้นพันธุ์ก่อนตัดดอก	8.60	4.86	13.46
- ใส่ปุ๋ย	1.11	0.57	1.68
- รดน้ำ	3.34	2.80	6.14
- กำจัดวัชพืช	3.19	1.25	4.44
- ใส่ยาป้องกันโรคและแมลง	0.96	0.24	1.20
1.3 ค่าแรงงานในการตัดดอก คัดเกสรและบรรจุกล่องและขนส่ง	4.30	2.79	7.09
- ตัดดอก	1.97	1.22	3.19
- คัดเกสรและบรรจุกล่อง	1.57	0.92	2.49
- ขนส่ง	0.86	0.65	1.41
1.4 ค่าแรงงานดูแลรักษาต้นพันธุ์และหัวพันธุ์	8.05	3.36	11.41
- การดูแลรักษาต้นพันธุ์หลังตัดดอก	0.46	0.18	0.64
- เก็บเกี่ยวหัวพันธุ์	4.14	1.85	5.99
- เก็บรักษาหัวพันธุ์	3.45	1.33	4.78

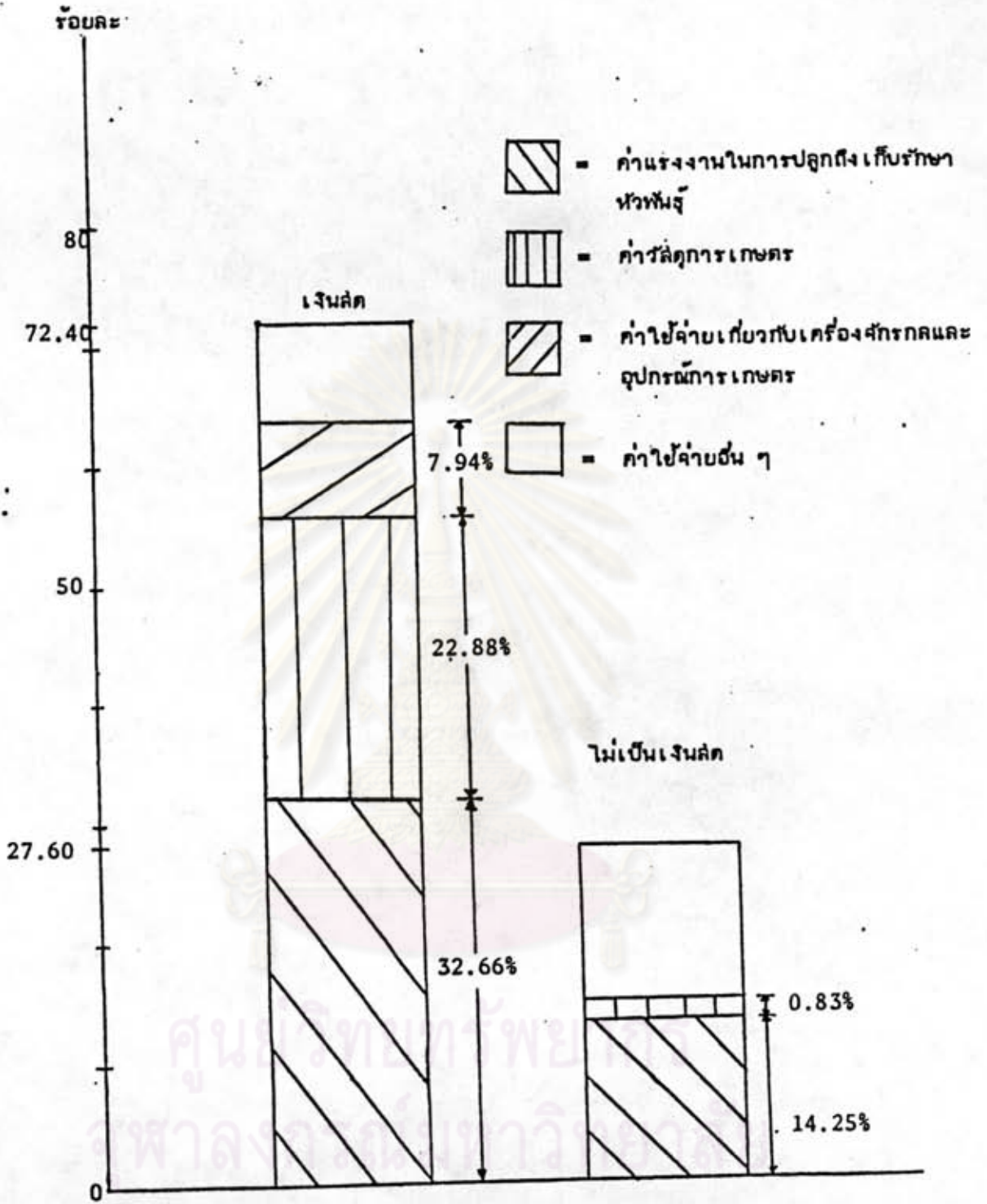

ตารางที่ 3.2 (ต่อ)

รายการ	เงินสด (บาท)	ไม่เป็นเงินสด (บาท)	รวม (บาท)
2. ค่าวัสดุการเกษตร	22.88	0.83	23.71
2.1 ค่าปุ๋ย	19.45	0.56	20.01
2.2 ค่ายาป้องกันโรคและแมลง	2.78	-	2.78
2.3 ค่าวัสดุคลุมแปลงปลูก	0.65	0.27	0.92
3. ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับอุปกรณ์การเกษตร	7.94	-	7.94
3.1 ค่าอุปกรณ์การเกษตร	1.34	-	1.34
3.2 ค่าซ่อมแซมอุปกรณ์การเกษตร	0.36	-	0.36
3.3 ค่าไฟฟ้าและน้ำมันเชื้อเพลิง	6.24	-	6.24
4. ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ	8.36	5.11	13.47
4.1 ค่าวัสดุในการบรรจุกล่อง	4.26	-	4.26
4.2 ค่าขนส่งจากสวน	2.73	-	2.73
4.3 ค่าฝากหั่วพันธุ์ในห้องเย็น	1.37	-	1.37
4.4 ค่าเสียโอกาสเงินลงทุน	-	5.11	5.11
ต้นทุนคงที่	0.56	7.40	7.96
1. ค่าใช้ที่ดิน	0.56	2.20	2.76
2. ค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์การเกษตร	-	4.53	4.53
3. ค่าเสียโอกาสเงินลงทุน	-	0.67	0.67
ต้นทุนการปลูกทั้งหมดต่อไร่	72.40	27.60	100.00

แผนภูมิที่ 3.1 ส่วนประกอบของต้นทุนการปลูกเมล็ดโอสส์คิดเป็นร้อยละของต้นทุนการปลูกของเกษตรกรที่ปลูกเมล็ดโอสส์โดยขยายพันธุ์เอง

แผนภูมิที่ 3.2 ต้นทุนการปลูกเมล็ดโฮสส์ของเกษตรกรที่ปลูกโดยขยายพันธุ์เอง

ซึ่งรายละเอียดในการคำนวณอยู่ในภาคผนวก ข (ตารางที่ 1 - ตารางที่ 9) มีดังนี้

1.1 ต้นทุนผันแปร ได้แก่ ค่าแรงงานในการเตรียมดินถึงเก็บรักษาหัวพันธุ์ ค่าวัสดุการเกษตร ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับเครื่องจักรกลและอุปกรณ์การเกษตร ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ และค่าเสียโอกาสเงินลงทุน มีต้นทุนผันแปรเฉลี่ยไร่ละ 6,592.76 บาท หรือร้อยละ 92.04 ของต้นทุนการปลูกทั้งหมด ประกอบด้วยต้นทุนผันแปรที่เป็นเงินสดร้อยละ 71.84 และไม่เป็นเงินสดร้อยละ 20.20 ของต้นทุนทั้งหมด โดยมีค่าแรงงานในการเตรียมดินถึงเก็บรักษาหัวพันธุ์ เป็นต้นทุนที่มีจำนวนมากที่สุด คือ เฉลี่ยไร่ละ 3,360.89 บาท คิดเป็นร้อยละ 46.91 ของต้นทุนการปลูกทั้งหมด รายละเอียดต้นทุนผันแปรมีดังนี้

1.1.1 ค่าจ้างแรงงานในการเตรียมดินถึงเก็บรักษาหัวพันธุ์ แรงงานที่ใช้ส่วนใหญ่เป็นแรงงานคน และแรงงานบางส่วนใช้เครื่องจักรช่วย เช่น การไถดิน ค่าจ้างแรงงานในการเตรียมดินถึงเก็บรักษาหัวพันธุ์ เป็นต้นทุนที่มีจำนวนมากที่สุด คือ เฉลี่ยไร่ละ 3,360.89 บาท หรือร้อยละ 46.91 ของต้นทุนการปลูกทั้งหมด การใช้แรงงานของเกษตรกรในกลุ่มนี้ใช้แรงงานจ้างมากกว่าแรงงานในครัวเรือน เพราะเกษตรกรส่วนใหญ่มีอาชีพปลูกไม้คัดดอกจำหน่าย เป็นอาชีพหลักจึงมีการจ้างแรงงานมาก อัตราส่วนการจ้างแรงงานต่อแรงงานในครัวเรือนเท่ากับ 70:30 ค่าแรงงานที่เกิดขึ้นมีดังนี้

- ค่าแรงงานในการปลูก เฉลี่ยไร่ละ 1,070.96 บาท หรือร้อยละ 14.95 ของต้นทุนการปลูกทั้งหมด ประกอบด้วยค่าแรงงานในการเตรียมดินเฉลี่ยไร่ละ 634.52 บาท และค่าแรงงานในการปลูกเฉลี่ยไร่ละ 436.44 บาท แรงงานส่วนใหญ่ที่ใช้เป็นแรงงานในการยกร่องขึ้นแปลงปลูก

- ค่าแรงงานในการดูแลรักษาต้นพันธุ์ก่อนตัดช่อดอก มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยไร่ละ 964.42 บาท หรือร้อยละ 13.46 ของต้นทุนการปลูกทั้งหมด ซึ่งประกอบด้วยค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ทั้งที่เป็นแรงงานจ้างและแรงงานตนเอง โดยมีค่าแรงงานในการใส่ปุ๋ยเฉลี่ยไร่ละ 120.57 บาท ค่าแรงงานในการรดน้ำเฉลี่ยไร่ละ 439.62 บาท ค่าแรงงานในการกำจัดวัชพืชเฉลี่ยไร่ละ 318.27 บาท และค่าแรงงานในการใส่ยาป้องกันโรคและแมลงเฉลี่ยไร่ละ 85.96 บาท การที่ค่าแรงงานในการใส่ยาป้องกันโรคและแมลงมีจำนวนน้อยเนื่องจากมีโรคและแมลงรบกวนน้อย และเกษตรกรจะใส่ยาป้องกันเมื่อมีการระบาดของโรคและแมลงเกิดขึ้นเท่านั้น

- ค่าแรงงานในการตัดช่อดอก การตัดเถรและบรรจุกล่อง และการขนส่ง เกษตรกรจะตัดช่อดอกในเวลาเช้าหรือเป็นแล้วทำการตัดเถรและบรรจุกล่อง เพื่อส่งไปยังตลาดกรุงเทพฯ หรือเชียงใหม่ แต่บางรายมีพ่อค้ามารับถึงสวนจึงไม่มีค่าแรงงานขนส่ง ค่าแรงงานในส่วนนี้เฉลี่ยไร่ละ 508.10 บาท คิดเป็นร้อยละ 7.09 ของต้นทุนการปลูกทั้งหมด แบ่งออกเป็นค่าแรงงานในการตัดช่อดอกเฉลี่ยไร่ละ 228.95 บาท ค่าแรงงานในการตัดเถรและบรรจุกล่องเฉลี่ยไร่ละ 178.21 และค่าแรงงานในการขนส่งเฉลี่ยไร่ละ 100.94 บาท

- ค่าแรงงานดูแลรักษาต้นพันธุ์ และหัวพันธุ์ ค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่เกิดจากการใช้แรงงานในการเก็บเกี่ยวหัวพันธุ์และเก็บรักษาหัวพันธุ์เพื่อใช้ปลูกต่อไป ส่วนการดูแลรักษาต้นพันธุ์ภายหลังการตัดดอกจะทำน้อยมาก เพียงรดน้ำและใส่ปุ๋ยเล็กน้อย ค่าแรงงานดูแลรักษาต้นพันธุ์มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยไร่ละ 817.41 บาท หรือร้อยละ 11.41 ของต้นทุนการปลูกทั้งหมด ประกอบด้วยค่าแรงงานในการดูแลรักษาต้นพันธุ์หลังตัดดอก (ใส่ปุ๋ย รดน้ำ กำจัดวัชพืช และใส่ยาป้องกันโรคและแมลง) ค่าแรงงานในการเก็บเกี่ยวหัวพันธุ์ และค่าแรงงานในการเก็บรักษาหัวพันธุ์เฉลี่ยไร่ละ 46.06 บาท 428.95 บาท และ 342.40 บาท ตามลำดับ

1.1.2 ค่าวัสดุการเกษตร ประกอบด้วยค่าปุ๋ย ค่ายาป้องกันโรคและแมลง และค่าวัสดุคลุมแปลงปลูก มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยไร่ละ 1,698.49 บาท หรือร้อยละ 23.71 ของต้นทุนการปลูกทั้งหมด ค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่จะเป็นปุ๋ยโดยเฉพาะระยะก่อนเห็นช่อดอก แกลดิโอลัสต้องการปุ๋ยมาก ค่าปุ๋ยเฉลี่ยไร่ละ 1,433.69 บาท และมีค่ายาป้องกันโรคและแมลง และค่าวัสดุคลุมแปลงปลูกจำนวนน้อยมาก คือ เฉลี่ยไร่ละ 199.42 บาท และ 65.38 บาท ตามลำดับ

1.1.3 ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับอุปกรณ์การเกษตร มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยไร่ละ 568.69 บาท หรือร้อยละ 7.94 ของต้นทุนการปลูกทั้งหมด ซึ่งประกอบด้วยค่าอุปกรณ์การเกษตรเฉลี่ยไร่ละ 95.78 บาท ค่าซ่อมแซมอุปกรณ์การเกษตรเฉลี่ยไร่ละ 25.61 บาท ส่วนค่าใช้จ่ายหลัก คือ ค่าไฟฟ้าและน้ำมันเชื้อเพลิงที่ใช้กับเครื่องสูบน้ำ ห้องเย็น รถแทรกเตอร์ ซึ่งเฉลี่ยไร่ละ 447.30 บาท

1.1.4 ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ได้แก่ ค่าวัสดุในการบรรจุกล่อง ค่าขนส่งจากสวน ค่าฝากหัวพันธุ์เก็บในหึ่งเย็น (เมื่อหัวพันธุ์อยู่ในระยะพักตัว) มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยไร่ละ 305.29 บาท 195.19 บาท และ 98.08 บาทตามลำดับ และมีค่าเสียโอกาสเงินลงทุนที่เป็นค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่เฉลี่ยไร่ละ 366.13 บาท หรือร้อยละ 5.11 ของต้นทุนการปลูกทั้งหมด

1.2 ต้นทุนคงที่ ได้แก่ ค่าใช้จ่ายที่ดิน ค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์การเกษตร และ ค่าเสียโอกาสเงินลงทุนซึ่งมีต้นทุนคงที่เฉลี่ยไร่ละ 570.65 บาท คิดเป็นร้อยละ 7.96 ของต้นทุนการปลูกทั้งสิ้น ประกอบด้วยต้นทุนคงที่ที่เป็นเงินสดร้อยละ 0.56 และต้นทุนคงที่ที่ไม่เป็นเงินสดร้อยละ 7.40 ของต้นทุนการปลูกทั้งหมด โดยมีค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์การเกษตรเป็นค่าใช้จ่ายคงที่ที่มีจำนวนสูงที่สุด ต้นทุนคงที่ทั้งสิ้นมีรายละเอียด ดังนี้คือ

1.2.1 ค่าใช้จ่ายที่ดิน มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยไร่ละ 197.95 บาท หรือร้อยละ 2.76 ของต้นทุนการปลูกทั้งสิ้น

1.2.2 ค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์การเกษตร มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยไร่ละ 324.63 บาท หรือร้อยละ 4.53 ของต้นทุนการปลูกทั้งสิ้น

1.2.3 ค่าเสียโอกาสเงินลงทุน มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยไร่ละ 48.07 บาท หรือร้อยละ 0.67 ของต้นทุนการปลูกทั้งสิ้น

สำหรับในปีแรกของการปลูกแกลดีโอสส์ จะมีต้นทุนการปลูกแตกต่างจากทุกปีอื่น เนื่องจากค่าหัวพันธุ์ ซึ่งเป็นค่าใช้จ่ายเป็นเงินสดโดยเฉลี่ยไร่ละ 17,341.54 บาท ซึ่งคำนวณได้จากจำนวนหัวพันธุ์ไร่เฉลี่ยถ่วงน้ำหนักตามพื้นที่ที่ปลูก คูณราคาหัวพันธุ์

$$\begin{aligned} \text{ค่าหัวพันธุ์เฉลี่ยต่อไร่} &= \text{จำนวนหัวพันธุ์เฉลี่ยต่อไร่} \times \text{ราคาหัวพันธุ์} \\ &= 13,548.08^6 \times 1.28^7 \\ &= 17,341.54 \text{ บาท} \end{aligned}$$

ศูนย์วิทยทรัพยากร

⁶ จากภาคผนวก ข., ตารางที่ 11, หน้า 129

⁷ ราคาหัวพันธุ์ ราคาหัวพันธุ์ของแกลดีโอสส์ของศูนย์ขยายพันธุ์ไม้ดอกไม้ผลตามพระราชดำริที่กำหนดให้ให้กับเกษตรกรที่ปลูกแกลดีโอสส์โดยทั่วไป ขนาดของหัวพันธุ์มีเส้นรอบวง 6-8 เซนติเมตร ราคาแตกต่างกันไปตามปริมาณซื้อ

จำนวนหัว	ราคา (บาท)	ราคาเฉลี่ย/หัว
100	200.-	2
1,000	1,600.-	1.60
10,000	12,800.-	1.28
100,000	102,400.-	1.024

ต้นทุนในปีแรกตั้งแต่การปลูกจนถึงเก็บรักษาหัวพันธุ์เพื่อใช้ปลูกในฤดูกาลต่อไป มีต้นทุนการปลูกเฉลี่ยไร่ละ 25,546.16 บาท ประกอบด้วยต้นทุนที่เป็นเงินสดเฉลี่ยไร่ละ 22,527.58 บาท หรือร้อยละ 88.18 ของต้นทุนการปลูกทั้งหมด และต้นทุนการปลูกที่ไม่เป็นเงินสดเฉลี่ยไร่ละ 3,018.58 บาท หรือร้อยละ 11.82 ของต้นทุนการปลูกทั้งหมด รายละเอียดของค่าใช้จ่ายต่าง ๆ แสดงในตารางที่ 3.3 และ 3.4 ซึ่งรายละเอียดในการคำนวณอยู่ในภาคผนวก ข (ตารางที่ 1 - ตารางที่ 9) ดังนี้

ศูนย์วิทยพัชการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 3.3 ต้นทุนการปลูกเมล็ดโอสถปีการเพาะปลูก 2529-30 ของเกษตรกรที่ปลูก
เมล็ดโอสถโดยขยายหัวพันธุ์เองในปีแรกเฉลี่ยต่อไร่

รายการ	เงินสด (บาท)	ไม่เป็น เงินสด (บาท)	รวม (บาท)
ต้นทุนผันแปร	22487.32	2,488.19	24975.51
1. ค่าแรงงานในการปลูกถึง เก็บรักษาหัวพันธุ์	2,339.65	1,021.24	3,360.89
1.1 ค่าแรงงานในการปลูก	838.85	232.11	1,070.96
- เตรียมดิน	490.10	144.42	634.52
- ปลูก	348.75	87.69	436.44
1.2 ค่าแรงงานในการดูแลรักษาต้นพันธุ์ก่อน ตัดดอก	615.77	348.65	964.42
- ใส่ปุ๋ย	79.42	41.15	120.57
- รดน้ำ	239.14	200.48	439.62
- กำจัดวัชพืช	228.46	89.81	318.27
- ใส่ยาป้องกันโรคและแมลง	68.75	17.21	85.96
1.3 ค่าแรงงานตัดดอก คัดเกรดและบรรจุกล่อง และขนส่ง	307.91	200.19	508.10
- ตัดดอก	141.35	87.60	228.95
- คัดเกรดและบรรจุกล่อง	112.25	65.96	178.21
- ขนส่ง	54.31	46.63	100.94
1.4 ค่าแรงดูแลรักษาต้นพันธุ์และหัวพันธุ์	577.12	240.29	817.41
- การดูแลรักษาต้นพันธุ์หลังตัดดอก	33.08	12.98	46.06
- เก็บเกี่ยวหัวพันธุ์	296.83	132.12	428.95
- เก็บรักษาหัวพันธุ์	247.21	95.19	342.40
2. ค่าวัสดุการเกษตร	18980.42	59.61	19040.03
2.1 ค่าหัวพันธุ์	17341.54	-	17341.54
2.2 ค่าปุ๋ย	1,393.31	40.38	1,433.69

ตารางที่ 3.3 (ต่อ)

รายการ	เงินสด (บาท)	ไม่เป็น เงินสด (บาท)	รวม (บาท)
2.3 ค่ายาป้องกันโรคและแมลง	199.42	-	199.42
2.4 ค่าวัสดุคลุมแปลงปลูก	46.15	19.23	65.38
3. ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับอุปกรณ์การเกษตร	568.69	-	568.69
3.1 ค่าอุปกรณ์การเกษตร	95.78	-	95.78
3.2 ค่าซ่อมแซมอุปกรณ์การเกษตร	25.61	-	25.61
3.3 ค่าไฟฟ้าและน้ำมันเชื้อเพลิง	447.30	-	447.30
4. ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ	598.56	1,407.34	2,005.90
4.1 ค่าวัสดุในการบรรจุก๋อง	305.29	-	305.29
4.2 ค่าขนส่งจากสวน	195.19	-	195.19
4.3 ค่าฝากหั่วพันธุ์ในห้องเย็น	98.08	-	98.08
4.4 ค่าเสียโอกาสเงินลงทุน	-	1,407.34	1,407.34
ต้นทุนคงที่	40.26	530.39	570.65
1. ค่าใช้ที่ดิน	40.26	157.69	197.95
2. ค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์การเกษตร	-	324.63	324.63
3. ค่าเสียโอกาสเงินลงทุน	-	48.07	48.07
ต้นทุนการปลูกทั้งหมดต่อไร่	22527.58	3,018.58	25,546.16

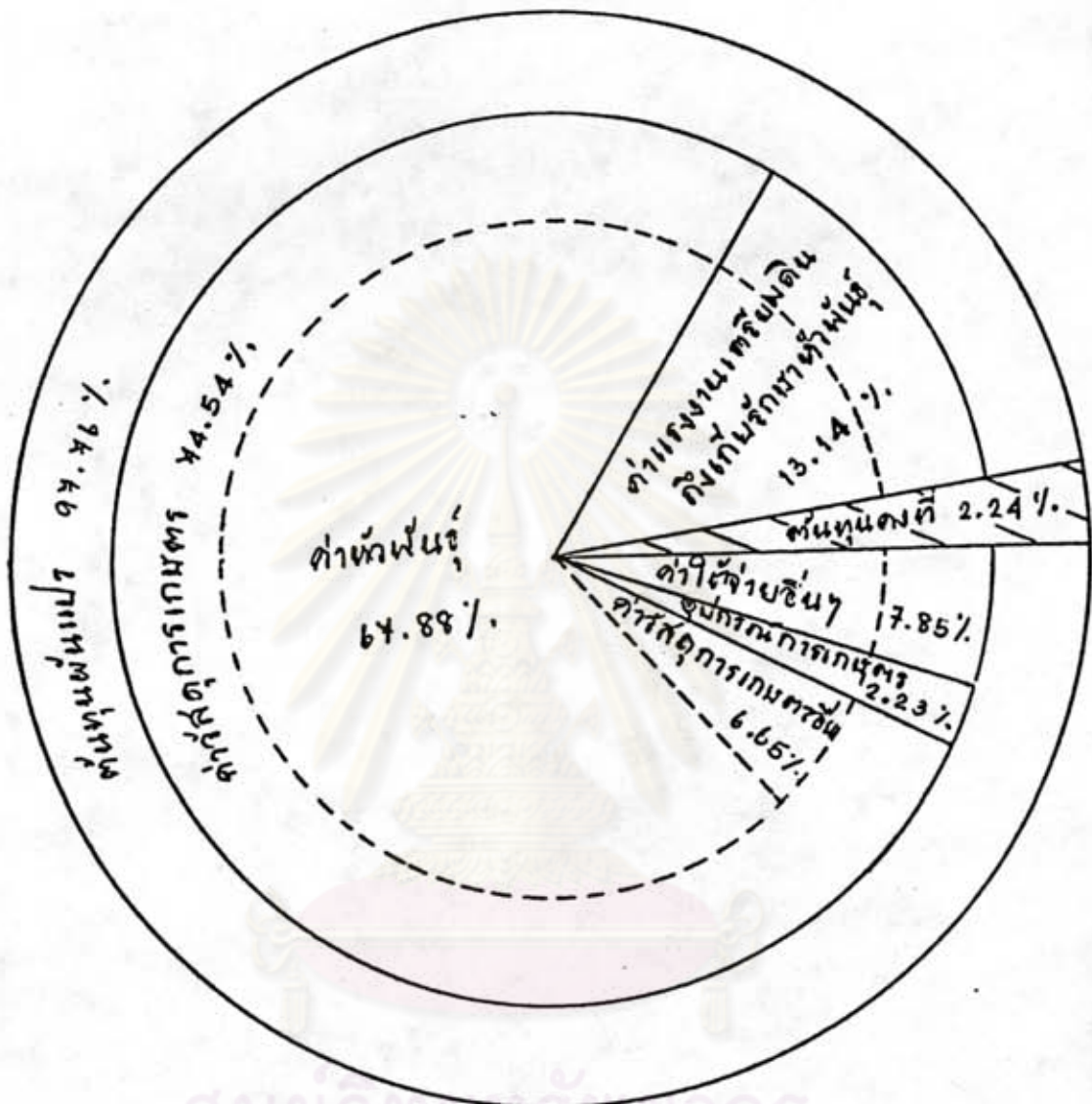
หมายเหตุ รายละเอียดการคำนวณอยู่ในภาคผนวก ข. ตารางที่ 1 ถึง ตารางที่ 9

ตารางที่ 3.4 วัตถุประสงค์ของต้นทุนการปลูกเมล็ดโอสส์ปีการเพาะปลูก 2529-30 ของเกษตรกรที่ปลูกเมล็ดโอสส์โดยขยายหัวพันธุ์เองในปีแรก

รายการ	เงินสด (บาท)	ไม่เป็นเงินสด (บาท)	รวม (บาท)
ต้นทุนผันแปร	88.02	9.74	97.76
1. ค่าแรงงานในการเตรียมดินถึงเก็บรักษาหัวพันธุ์	9.16	3.99	13.15
1.1 ค่าแรงงานในการปลูก	3.28	0.91	4.19
- เตรียมดิน	1.92	0.57	2.49
- ปลูก	1.36	0.34	1.70
1.2 ค่าแรงงานในการดูแลรักษาต้นพันธุ์ก่อนตัดดอก	2.41	1.36	3.77
- ใส่ปุ๋ย	0.31	0.16	0.47
- รดน้ำ	0.94	0.78	1.72
- กำจัดวัชพืช	0.89	0.35	1.24
- ใส่ยาป้องกันโรคและแมลง	0.27	0.07	0.34
1.3 ค่าแรงงานในการตัดดอก คัดเกรดและบรรจุกล่องและขนส่ง	1.20	0.78	1.98
- ตัดดอก	0.56	0.34	0.90
- คัดเกรดและบรรจุกล่อง	0.44	0.26	0.70
- ขนส่ง	0.21	0.18	0.39
1.4 ค่าแรงงานดูแลรักษาต้นพันธุ์และหัวพันธุ์	2.26	0.94	3.20
- การดูแลรักษาต้นพันธุ์หลังตัดดอก	0.13	0.05	0.18
- เก็บเกี่ยวหัวพันธุ์	1.16	0.52	1.68
- เก็บรักษาหัวพันธุ์	0.97	0.37	1.34

ตารางที่ 3.4 (ต่อ)

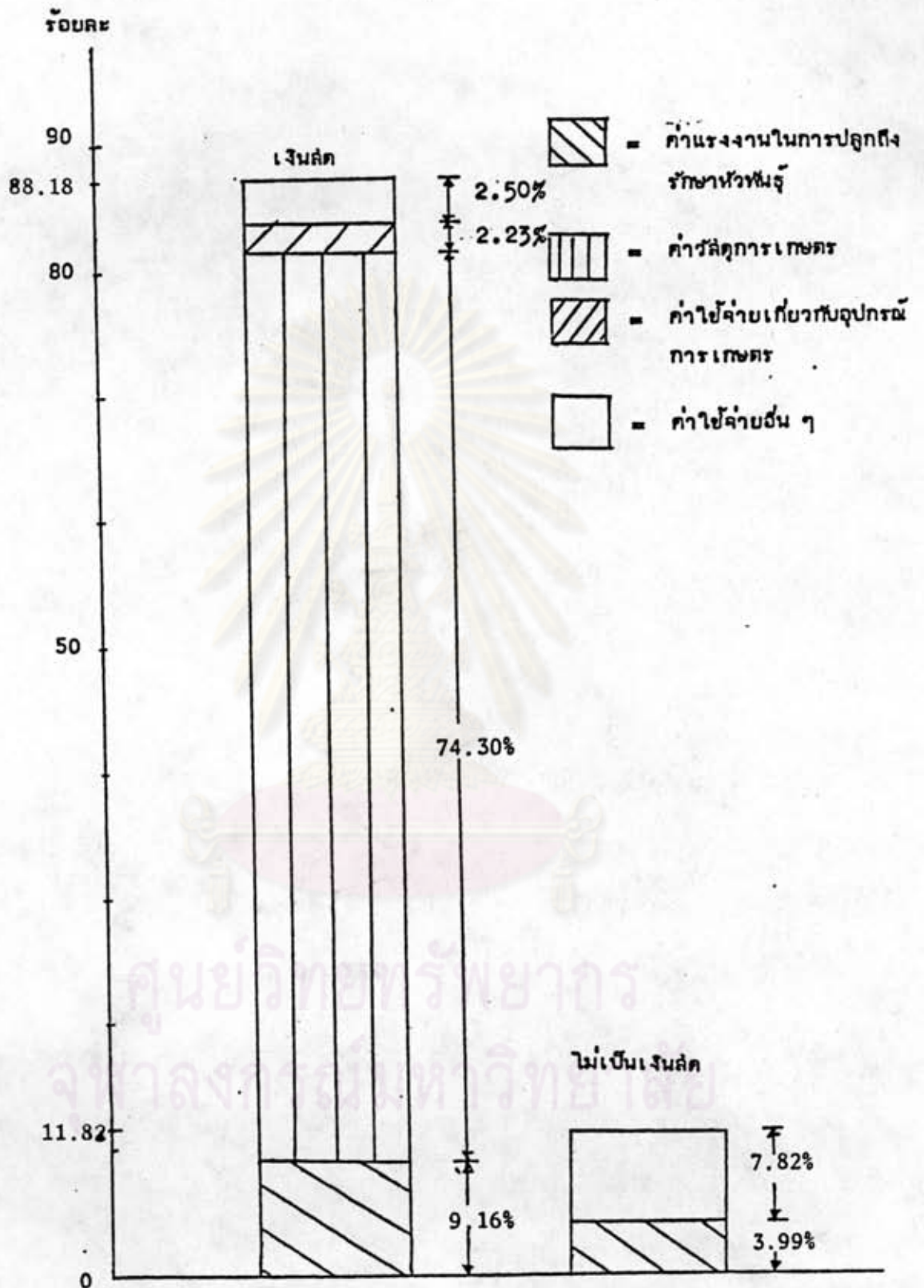
รายการ	เงินสด (บาท)	ไม่เป็นเงินสด (บาท)	รวม (บาท)
2. ค่าวัสดุการเกษตร	74.30	0.24	74.54
2.1 ค่าหัวพันธุ์	67.88	-	67.88
2.2 ค่าปุ๋ย	5.45	0.16	5.61
2.3 ค่ายาป้องกันโรคและแมลง	0.79	-	0.79
2.4 ค่าวัสดุคลุมแปลงปลูก	0.18	0.08	0.26
3. ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับอุปกรณ์การเกษตร	2.23	-	2.23
3.1 ค่าอุปกรณ์การเกษตร	0.38	-	0.38
3.2 ค่าซ่อมแซมอุปกรณ์การเกษตร	0.10	-	0.10
3.3 ค่าไฟฟ้าและน้ำมันเชื้อเพลิง	1.75	-	1.75
4. ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ	2.34	5.51	7.85
4.1 ค่าวัสดุในการบรรจุกล่อง	1.20	-	1.20
4.2 ค่าขนส่งจากสวน	0.76	-	0.76
4.3 ค่าฝากหัวพันธุ์ในห้องเย็น	0.38	-	0.38
4.4 ค่าเสียโอกาสเงินลงทุน	-	5.51	5.51
ต้นทุนคงที่	0.16	2.08	2.24
1. ค่าใช้ที่ดิน	0.16	0.62	0.78
2. ค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์การเกษตร	-	1.27	1.27
3. ค่าเสียโอกาสเงินลงทุน	-	0.19	0.19
ต้นทุนการปลูกทั้งหมดต่อไร่	88.18	11.82	100.00

แผนภูมิที่ 3.3

ส่วนประกอบของต้นทุนการปลูกเมล็ดโอสส์คิดเป็นร้อยละ

ของต้นทุนการปลูกของเกษตรกรที่ปลูกเมล็ดโอสส์โดยขยายพันธุ์เองในปีแรก

แผนภูมิที่ 3.4 ต้นทุนการปลูกแกลดิโอสส์ของเกษตรกรที่ปลูกโดยขบยาพันธุ์
เองในปีแรก

2. ต้นทุนการปลูกเมล็ดดีโอสส์ของ เกษตรกรที่ปลูกโดยซื้อหัวพันธุ์ใหม่ เกษตรกรในกลุ่มนี้ เมื่อปลูกเมล็ดดีโอสส์จนกระทั่งตัดช่อดอกจำหน่ายหมดแล้ว ก็จะถูกแลรักษาหัวพันธุ์จนสามารถขุดได้และเก็บไว้ขายต่อไป ดังนั้นต้นทุนของ เกษตรกรกลุ่มนี้จึงมีค่าหัวพันธุ์รวมอยู่ด้วย เพราะต้องซื้อหัวพันธุ์ใหม่ทุกฤดูการปลูก โดยมีต้นทุนการปลูกเมล็ดดีโอสส์ในปีแรกและมีต่อไปเหมือนกัน คือ เฉลี่ยไร่ละ 13,926.29 บาท ประกอบด้วยต้นทุนที่เป็นเงินสดเฉลี่ยไร่ละ 10,401.93 บาท หรือร้อยละ 74.69 และต้นทุนที่ไม่เป็นเงินสดเฉลี่ยไร่ละ 3,524.40 บาท หรือร้อยละ 25.31 ของต้นทุนการปลูกทั้งสิ้น รายละเอียดของค่าใช้จ่ายต่าง ๆ แสดงในตารางที่ 3.5 และ 3.6 ซึ่งรายละเอียดในการคำนวณอยู่ในภาคผนวก ข. (ตารางที่ 1 - ตารางที่ 9) มีดังนี้

2.1 ต้นทุนผันแปร ได้แก่ ค่าแรงงานในการเตรียมดินถึงเก็บเกี่ยวหัวพันธุ์ ค่าวัสดุการเกษตร ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับอุปกรณ์การเกษตร และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ โดยมีต้นทุนผันแปรเฉลี่ยไร่ละ 13,695.22 บาท คิดเป็นร้อยละ 98.34 ของต้นทุนการปลูกทั้งสิ้น ประกอบด้วย ต้นทุนผันแปรที่เป็นเงินสดและไม่เป็นเงินสดร้อยละ 74.69 และ 23.65 ของต้นทุนทั้งหมด ต้นทุนผันแปรที่มีจำนวนมากที่สุดคือ ค่าวัสดุการเกษตรร้อยละ 62.74 ของต้นทุนการปลูกทั้งหมด รายละเอียดของต้นทุนผันแปรมีดังนี้

2.1.1 ค่าแรงงานในการเตรียมดินถึงเก็บรักษาหัวพันธุ์ แรงงานส่วนใหญ่ของ เกษตรกรกลุ่มนี้เป็นแรงงานในครัวเรือน มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยไร่ละ 3,473.25 บาท หรือร้อยละ 24.94 ของต้นทุนการปลูกทั้งหมด มีอัตราส่วนระหว่างแรงงานจ้างกับแรงงานในครัวเรือนเท่ากับ 13:87 เพราะเกษตรกรแต่ละรายมีพื้นที่ในการปลูกน้อยจึงใช้แรงงานตนเองในการปลูกเมล็ดดีโอสส์ ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นมีดังนี้

- ค่าแรงงานในการปลูก มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยไร่ละ 1,227.86 บาท หรือร้อยละ 8.82 ของต้นทุนการปลูกทั้งหมด ประกอบด้วยค่าแรงงานในการเตรียมดินเฉลี่ยไร่ละ 698.42 บาท และค่าแรงงานในการปลูกเฉลี่ยไร่ละ 529.44 บาท

- ค่าแรงงานในการดูแลรักษาต้นพันธุ์ก่อนตัดช่อดอก มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยไร่ละ 869.21 บาท หรือร้อยละ 6.24 ของต้นทุนการปลูกทั้งหมด ซึ่งใช้แรงงานในครัวเรือนทั้งหมดยกเว้นแรงงานกำจัดวัชพืชบางส่วนที่เป็นแรงงานจ้าง ค่าแรงในการดูแลรักษา ก่อนตัดดอกประกอบด้วยค่าแรงงานในการใส่ปุ๋ยเฉลี่ยไร่ละ 117.30 บาท ค่าแรงงานในการรดน้ำเฉลี่ยไร่ละ 376.18 บาท ค่าแรงงานในการกำจัดวัชพืชเฉลี่ยไร่ละ 284.04 บาท และค่าแรงงานในการใส่ยาป้องกันโรคและแมลงเฉลี่ยไร่ละ 91.69 บาท

ตารางที่ 3.5 ต้นทุนการปลูกเมล็ดโอสถปีการเพาะปลูก 2529-30 ของเกษตรกรที่ปลูก
เมล็ดโอสถโดยซื้อหัวพันธุ์ใหม่เฉลี่ยต่อไร่

รายการ	เงินสด (บาท)	ไม่เป็นเงินสด (บาท)	รวม (บาท)
ต้นทุนผันแปร	10,401.93	3,293.29	13,695.22
1. ค่าแรงงานในการเตรียมดินถึงเก็บรักษาหัวพันธุ์	462.92	3,010.33	3,473.25
1.1 ค่าแรงงานในการปลูก	272.36	955.50	1,227.86
- เตรียมดิน	172.58	525.84	698.42
- ปลูก	99.78	429.66	529.44
1.2 ค่าแรงงานในการดูแลรักษาต้นพันธุ์ก่อนตัดดอก	62.92	806.29	869.21
- ใส่ปุ๋ย	-	117.30	117.30
- รดน้ำ	-	376.18	376.18
- กำจัดวัชพืช	62.92	221.12	284.04
- ใส่ยาป้องกันโรคและแมลง	-	91.69	91.69
1.3 ค่าแรงงานในการตัดดอก และคัดเกรดและบรรจุกล่อง	-	444.94	444.94
- ตัดดอก	-	303.37	303.37
- คัดเกรดและบรรจุกล่อง	-	141.57	141.57
1.4 ค่าแรงดูแลรักษาต้นพันธุ์	127.64	803.60	931.24
- การดูแลรักษาต้นพันธุ์ส่งตัดดอก	-	184.72	184.72
- เก็บเกี่ยวหัวพันธุ์	127.64	281.80	409.44
- เก็บรักษาหัวพันธุ์	-	337.08	337.08

ตารางที่ 3.5 (ต่อ)

รายการ	เงินสด (บาท)	ไม่เป็นเงินสด (บาท)	รวม (บาท)
2. ค่าวัสดุการเกษตร	8,454.21	282.96	8,737.17
2.1 ค่าหัวพันธุ์	7,183.73	-	7,183.73
2.2 ค่าปุ๋ย	1,090.07	4.49	1,094.56
2.3 ค่ายาป้องกันโรคและแมลง	180.41	-	180.41
2.4 ค่าวัสดุคลุมแปลงปลูก	-	278.47	278.47
3. ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับอุปกรณ์การเกษตร	372.24	-	372.24
3.1 ค่าอุปกรณ์การเกษตร	132.63	-	132.63
3.2 ค่าซ่อมแซมอุปกรณ์การเกษตร	28.89	-	28.89
3.3 ค่าไฟฟ้า และน้ำมันเชื้อเพลิง	210.72	-	210.72
4. ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ	1,112.56	-	1,112.56
4.1 ค่าวัสดุในการบรรจุกล่อง	34.27	-	34.27
4.2 ค่าขนส่งจากสวน	411.34	-	411.34
4.3 ค่าดอกเชือกจ่าย	666.95	-	666.95
ต้นทุนคงที่	-	231.07	231.07
1. ค่าใช้ที่ดิน	-	133.33	133.33
2. ค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์การเกษตร	-	97.74	97.74
ต้นทุนการปลูกทั้งหมดต่อไร่	10,401.93	3,524.36	13,926.29

หมายเหตุ รายละเอียดการคำนวณอยู่ในภาคผนวก ค. ตารางที่ 1 ถึง ตารางที่ 9

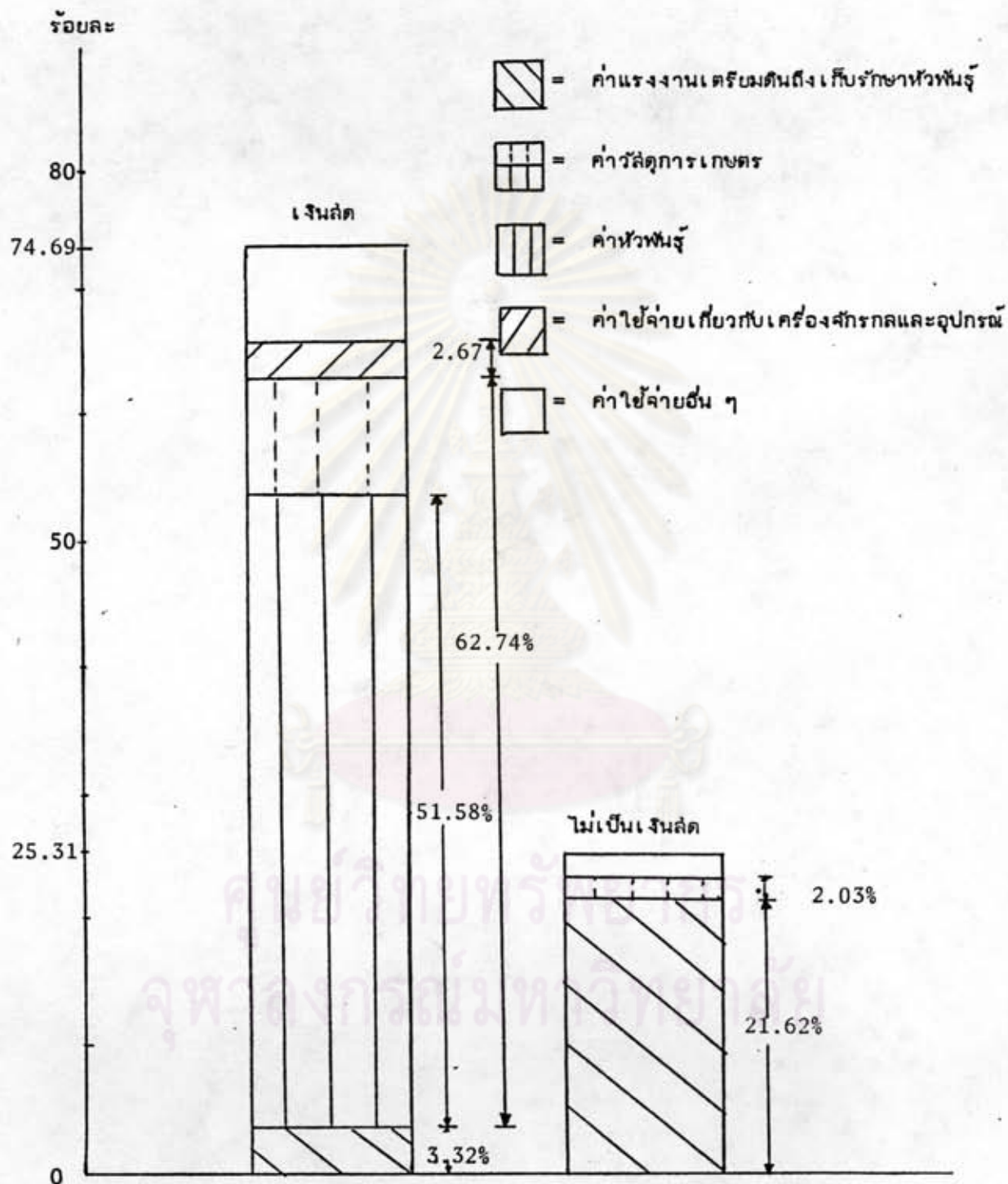
ตารางที่ 3.6 ๖ัตราร้อยละของต้นทุนการปลูกเมล็ดโอสส์ปีการเพาะปลูก 2529-30 ของเกษตรกรที่ปลูกเมล็ดโอสส์โดยซื้อหัวพันธุ์ใหม่

รายการ	เงินสด (บาท)	ไม่เป็นเงินสด (บาท)	รวม (บาท)
ต้นทุนผันแปร	74.69	23.65	98.34
1. ค่าแรงงานในการเตรียมดินถึงเก็บรักษาหัวพันธุ์	3.32	21.62	24.94
1.1 ค่าแรงงานในการปลูก	1.96	6.86	8.82
- เตรียมดิน	1.24	3.77	5.01
- ปลูก	0.72	3.09	3.81
1.2 ค่าแรงงานในการดูแลรักษาต้นพันธุ์ก่อนตัดดอก	0.45	5.79	6.24
- ใส่ปุ๋ย	-	0.84	0.84
- รดน้ำ	-	2.70	2.70
- กำจัดวัชพืช	0.45	1.59	2.04
- ใส่ยาป้องกันโรคและแมลง	-	0.66	0.66
1.3 ค่าแรงงานในการตัดดอก และคัดเกรดและบรรจุกล่อง	-	3.20	3.20
- ตัดดอก	-	2.18	2.18
- คัดเกรดและบรรจุกล่อง	-	0.12	0.12
1.4 ค่าแรงดูแลรักษาต้นพันธุ์	0.92	5.77	6.69
- การดูแลรักษาต้นพันธุ์ส่งตัดดอก	-	1.33	1.33
- เก็บเกี่ยวหัวพันธุ์	0.92	2.02	2.94
- เก็บรักษาหัวพันธุ์	-	2.42	2.42

ตารางที่ 3.6 (ต่อ)

รายการ	เงินสด (บาท)	ไม่เป็นเงินสด (บาท)	รวม (บาท)
2. ค่าวัสดุการเกษตร	60.71	2.03	62.74
2.1 ค่าหัวพันธุ์	51.58	-	51.58
2.2 ค่าปุ๋ย	7.83	0.03	7.86
2.3 ค่ายาป้องกันโรคและแมลง	1.30	-	1.30
2.4 ค่าวัสดุคลุมแปลงปลูก	-	2.00	2.00
3. ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับอุปกรณ์การเกษตร	2.67	-	2.67
3.1 ค่าอุปกรณ์การเกษตร	0.95	-	0.95
3.2 ค่าซ่อมแซมอุปกรณ์การเกษตร	0.21	-	0.21
3.3 ค่าไฟฟ้าและน้ำมันเชื้อเพลิง	1.51	-	1.51
4. ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ	7.99	-	7.99
4.1 ค่าวัสดุในการบรรจุกล่อง	0.25	-	0.25
4.2 ค่าขนส่งจากสวน	2.95	-	2.95
4.3 ค่าดอกเบี้ยจ่าย	4.79	-	4.79
ต้นทุนคงที่	-	1.66	1.66
1. ค่าใช้ที่ดิน	-	0.96	0.96
2. ค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์การเกษตร	-	0.70	0.70
ต้นทุนการปลูกทั้งหมดต่อไร่	74.69	25.31	100.00

แผนภูมิที่ 3.6

ต้นทุนการปลูกเมล็ดโอสส์ของเกษตรกรที่ปลูกโดยซื้อหัวพันธุ์ใหม่

- ค่าแรงในการตัดยอดดอกและคัดเกรดและบรรจุกล่อง เฉลี่ยไร่ละ 444.94 บาท หรือร้อยละ 3.20 ของต้นทุนการปลูกทั้งสิ้น โดยมีค่าแรงงานในการตัดดอกเฉลี่ยไร่ละ 303.37 และค่าแรงงานในการคัดเกรดและบรรจุกล่องเฉลี่ยไร่ละ 141.57 บาท ซึ่งเกษตรกรจะตัดดอกในเวลาเช้า นำมาคัดเกรดและห่อกระดาษหนังสือพิมพ์และจ้างรถขนส่งไปยังตลาดในเมือง ดังนั้นค่าใช้จ่ายในส่วนนี้จึงไม่มีค่าแรงงานในการขนส่ง

- ค่าแรงงานในการดูแลรักษาต้นพันธุ์และหัวพันธุ์ เฉลี่ยไร่ละ 931.24 บาท หรือร้อยละ 6.69 ของต้นทุนการปลูกทั้งหมด ประกอบด้วยค่าแรงงานในการดูแลรักษาต้นพันธุ์ภายหลังการตัดดอกซึ่งเกษตรกรส่วนใหญ่จะให้น้ำเท่านั้นโดยมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยไร่ละ 184.74 บาท ค่าแรงงานในการเก็บเกี่ยวหัวพันธุ์ซึ่งเกษตรกรส่วนใหญ่มีการจ้างแรงงานควบคู่กับแรงงานในครัวเรือน เฉลี่ยไร่ละ 409.44 บาท ส่วนค่าแรงงานในการเก็บรักษาหัวพันธุ์ก่อนที่จะขายหัวพันธุ์ไปเฉลี่ยไร่ละ 337.08 บาท

2.1.2 ค่าวัสดุการเกษตร เป็นค่าใช้จ่ายที่มีจำนวนมากที่สุด ประกอบด้วยค่าหัวพันธุ์ ค่าปุ๋ย ค่ายาป้องกันโรคและแมลง และค่าวัสดุคลุมแปลงปลูก มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยไร่ละ 8,737.17 บาท หรือร้อยละ 62.74 ของต้นทุนการปลูกทั้งหมด โดยมีค่าหัวพันธุ์เป็นค่าใช้จ่ายหลักเพราะเกษตรกรจะซื้อหัวพันธุ์ใหม่ทุกฤดูการปลูก

ค่าใช้จ่ายของวัสดุการเกษตรแบ่งออกเป็นค่าหัวพันธุ์เฉลี่ยไร่ละ 7,183.73 บาท หรือร้อยละ 51.58 ของค่าใช้จ่ายทั้งหมด ค่าปุ๋ยเฉลี่ยไร่ละ 1,094.56 บาท ค่ายาป้องกันโรคและแมลงเฉลี่ยไร่ละ 180.41 บาท และค่าวัสดุคลุมแปลงปลูกเฉลี่ยไร่ละ 278.47 บาท

2.1.3 ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับอุปกรณ์การเกษตร เฉลี่ยไร่ละ 372.24 บาท หรือร้อยละ 2.67 ของต้นทุนการปลูกทั้งสิ้น ประกอบด้วยค่าอุปกรณ์การเกษตรเฉลี่ยไร่ละ 132.63 บาท ค่าซ่อมแซมอุปกรณ์การเกษตรเฉลี่ยไร่ละ 28.89 บาท และค่าไฟฟ้าและน้ำมันเชื้อเพลิงเฉลี่ยไร่ละ 210.72 บาท

2.1.4 ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยไร่ละ 1,112.56 บาท หรือร้อยละ 7.99 ของต้นทุนการปลูกทั้งสิ้น โดยมีค่าวัสดุในการบรรจุ และค่าขนส่งเฉลี่ยไร่ละ 34.27 บาท และ 411.34 บาท นอกจากนี้ยังมีค่าดอกเบี้ยจ่ายเฉลี่ยไร่ละ 666.95 บาท ซึ่งเกษตรกรกลุ่มนี้กู้ยืมมาซื้อหัวพันธุ์ ปุ๋ย และยาป้องกันโรคและแมลง

2.2 ต้นทุนคงที่ ได้แก่ ค่าไถ่ที่ดิน และค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์การเกษตร โดยมีต้นทุนคงที่เฉลี่ยไร่ละ 231.07 บาท หรือร้อยละ 1.66 ของต้นทุนการปลูกทั้งหมด ต้นทุนคงที่เป็นต้นทุนที่ไม่เป็นเงินลัดทั้งสิ้นเพราะเกษตรกรทั้งหมดเป็นเจ้าของที่ดินและมีเนื้อที่ทำกินน้อย ต้นทุนคงที่มีรายละเอียด ดังนี้

2.2.1 ค่าไถ่ที่ดิน อัตราค่าเช่าที่ดินในท้องถิ่นเฉลี่ยไร่ละ 133.33 บาท โดยคิดตามระยะเวลาการปลูก 8 เดือน หรือคิดเป็นร้อยละ 0.96 ของต้นทุนการปลูกทั้งหมด

2.2.2 ค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์การเกษตร มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยไร่ละ 97.74 บาท (ภาคผนวก ค. หน้า 139) หรือร้อยละ 0.70 ของต้นทุนการปลูกทั้งหมด การวิเคราะห์ความแตกต่างของต้นทุนการปลูกเมล็ดโอสถิ

การวิเคราะห์ความแตกต่างของต้นทุนการปลูกเมล็ดโอสถิของการปลูกโดยขยายหัวพันธุ์เองและการปลูกโดยซื้อหัวพันธุ์ใหม่ จากการวิเคราะห์ความแตกต่างของต้นทุน ดังตารางที่ 3.7 และ 3.8 ปรากฏว่า การปลูกเมล็ดโอสถิโดยขยายหัวพันธุ์เองมีต้นทุนการปลูกในปีแรกเฉลี่ยไร่ละ 25,546.16 บาท และในปีต่อไปเฉลี่ยไร่ละ 7,163.41 บาท และการปลูกเมล็ดโอสถิโดยซื้อหัวพันธุ์ใหม่มีต้นทุนการปลูกในปีแรกและปีต่อไปเฉลี่ยไร่ละ 13,926.29 บาท แสดงถึงต้นทุนการปลูกเมล็ดโอสถิของเกษตรกรที่ปลูกโดยขยายหัวพันธุ์เองมีต้นทุนการปลูกในปีแรกสูงกว่าการปลูกโดยซื้อหัวพันธุ์ใหม่เฉลี่ยไร่ละ 11,619.87 บาท และต้นทุนการปลูกโดยขยายหัวพันธุ์เองในปีต่อไปต่ำกว่าการปลูกโดยซื้อหัวพันธุ์ใหม่เฉลี่ยไร่ละ 6,762.88 บาท

การวิเคราะห์ความแตกต่างของต้นทุนการปลูกสามารถแยกวิเคราะห์ออกเป็นผลแตกต่างในต้นทุนผันแปรและต้นทุนคงที่ ดังนี้ (ตารางที่ 3.7 และแผนภูมิที่ 3.7 กับตารางที่ 3.8 และแผนภูมิที่ 3.8)

1. การวิเคราะห์ผลแตกต่างในต้นทุนผันแปร ต้นทุนผันแปรของการปลูกเมล็ดโอสถิโดยขยายหัวพันธุ์เองในปีแรกจะสูงกว่าการปลูกโดยซื้อหัวพันธุ์ใหม่เฉลี่ยไร่ละ 11,280.29 บาท ส่วนในปีต่อไปนั้นจะมีต้นทุนผันแปรต่ำกว่าเฉลี่ยไร่ละ 7,102.46 บาท ค่าใช้จ่ายที่ทำให้เกิดผลต่างมากคือ ค่าหัวพันธุ์ ส่วนค่าใช้จ่ายอื่น ๆ มีผลต่างจำนวนเล็กน้อย ผลต่างของค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นเนื่องมาจาก

ตารางที่ 3.7 การเปรียบเทียบต้นทุนของการปลูกเมล็ดโอสถ์เมล็ดต่อไร่ ของเกษตรกรที่
ปลูกเมล็ดโอสถ์โดยขยายพันธุ์เองในปีแรก และเกษตรกรที่ปลูกเมล็ดโอสถ์
โดยซื้อหัวพันธุ์ใหม่

รายการ	การปลูกโดยขยาย หัวพันธุ์เองในปีแรก		การปลูกโดยซื้อ หัวพันธุ์ใหม่		ผลต่าง บาท
	บาท	ร้อยละ	บาท	ร้อยละ	
ต้นทุนผันแปร	24,975.51	97.76	13,695.22	98.34	11,280.29
1. ค่าแรงงานเตรียมดินถึง เก็บ รักษาหัวพันธุ์	3,360.89	13.15	3,473.25	24.94	(112.36)
- ปลูก	1,070.96	4.19	1,227.86	8.82	(156.90)
- การดูแลรักษาก่อนตัดดอก	964.42	3.77	869.21	6.24	95.21
- การตัดดอก คัดเกรด และบรรจุกล่องและขนส่ง	508.10	1.99	444.94	3.20	63.16
- การดูแลรักษาหัวพันธุ์	817.41	3.20	931.24	6.69	(113.83)
2. ค่าวัสดุการเกษตร	19,040.03	74.53	8,737.17	62.74	10,302.86
- ค่าหัวพันธุ์	17,341.54	67.88	7,183.73	51.58	10,157.81
- ค่าปุ๋ย	1,433.69	5.61	1,094.56	7.86	339.13
- ค่ายาป้องกันโรคและแมลง	199.42	0.79	180.41	1.30	19.01
- ค่าวัสดุคลุมแปลงปลูก	65.38	0.25	278.47	2.00	(213.09)
3. ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับอุปกรณ์ การเกษตร	568.69	2.33	372.24	2.67	196.45
- ค่าอุปกรณ์การเกษตร	95.78	0.38	132.63	0.95	(36.85)
- ค่าซ่อมแซมอุปกรณ์การ เกษตร	25.61	0.10	28.89	0.21	(3.28)
- ค่าไฟฟ้าและน้ำมันเชื้อเพลิง	447.30	1.75	210.72	1.51	236.58

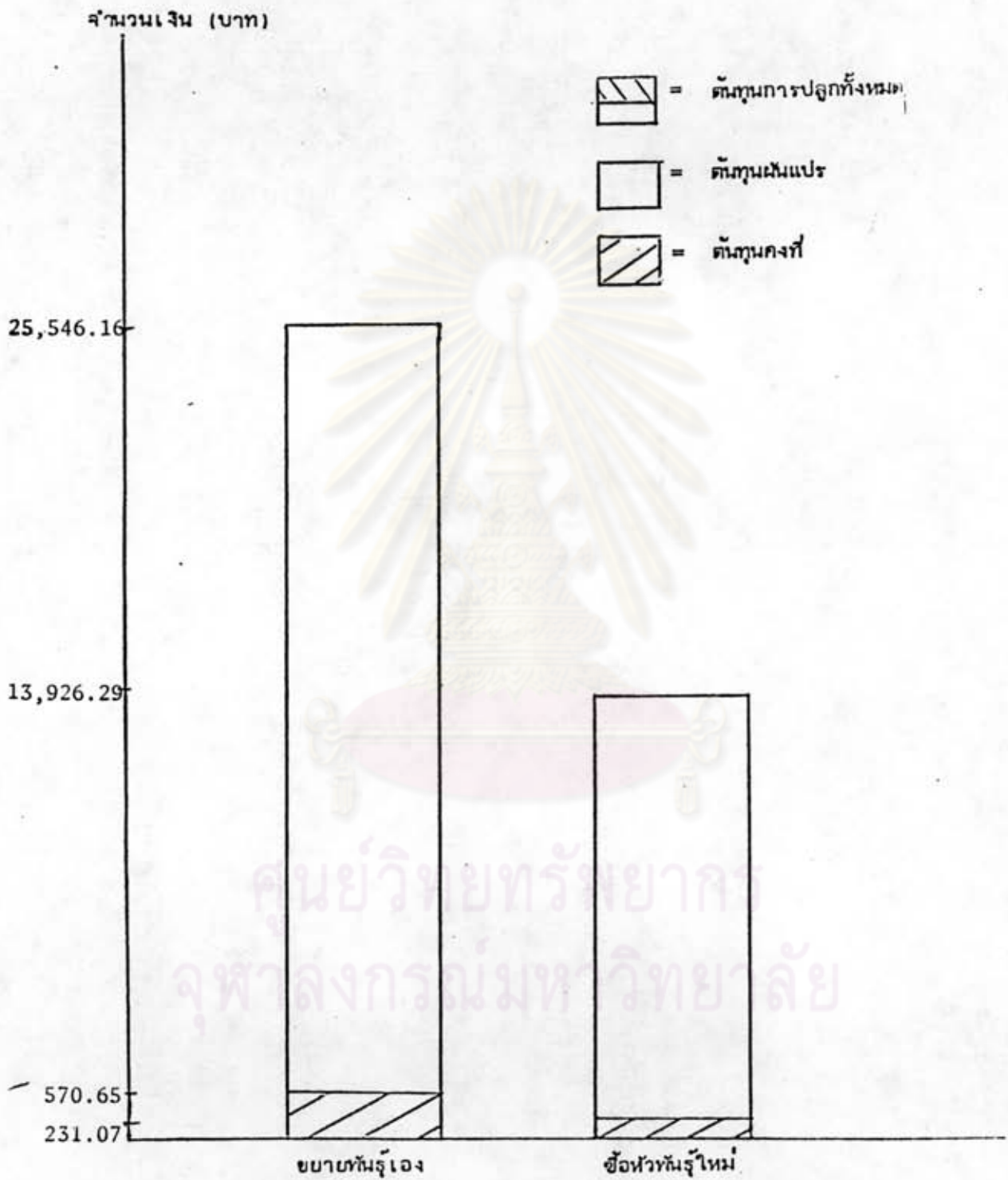
ตารางที่ 3.7 (ต่อ)

รายการ	การปลูกโดยขยาย หัวพันธุ์เอง		การปลูกโดยซื้อ หัวพันธุ์ใหม่		ผลต่าง บาท
	บาท	ร้อยละ	บาท	ร้อยละ	
4. ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ	2,005.90	7.85	1,112.56	7.99	893.34
- ค่าวัสดุในการบรรจุกล่อง	305.29	1.20	34.27	0.25	271.02
- ค่าขนส่งจากสวน	195.19	0.76	411.34	2.95	(216.15)
- ค่าฝากหัวพันธุ์ในห้องเย็น	98.08	0.38	-	-	98.08
- ค่าเสียโอกาสเงินลงทุน	1,407.34	5.51	-	-	1,407.34
- ค่าดอกเบี้ยจ่าย	-	-	666.95	4.79	(666.95)
ต้นทุนคงที่	570.65	2.24		1.66	339.58
- ค่าใช้ที่ดิน	197.95	0.78	133.33	0.96	64.62
- ค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์การ เกษตร	324.63	1.27	97.74	0.70	226.89
- ค่าเสียโอกาสเงินลงทุน	48.07	0.19	-	-	48.07
ต้นทุนการปลูกทั้งหมดต่อไร่	25,546.16	100.00	13,926.29	100.00	11,619.87

( ) แสดงว่าค่าใช้จ่ายของการปลูกโดยขยายพันธุ์เองต่ำกว่าการปลูกโดยซื้อหัวพันธุ์ใหม่

ศูนย์วิทยาศาสตร์พยากรณ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภูมิที่ 3.7 การเปรียบเทียบต้นทุนการปลูกแกลดโอสส์ของเกษตรกรที่ปลูกโดยขยายพันธุ์เองในปีแรก และเกษตรกรที่ปลูกโดยซื้อพันธุ์ใหม่

ตารางที่ 3.8 การเปรียบเทียบต้นทุนของการปลูกเมล็ดโอสถ์เฉลี่ยต่อไร่' ของเกษตรกรที่
ปลูกเมล็ดโอสถ์โดยขยายหัวพันธุ์เองในปีต่อไป และเกษตรกรที่ปลูกเมล็ดโอสถ์
โดยซื้อหัวพันธุ์ใหม่

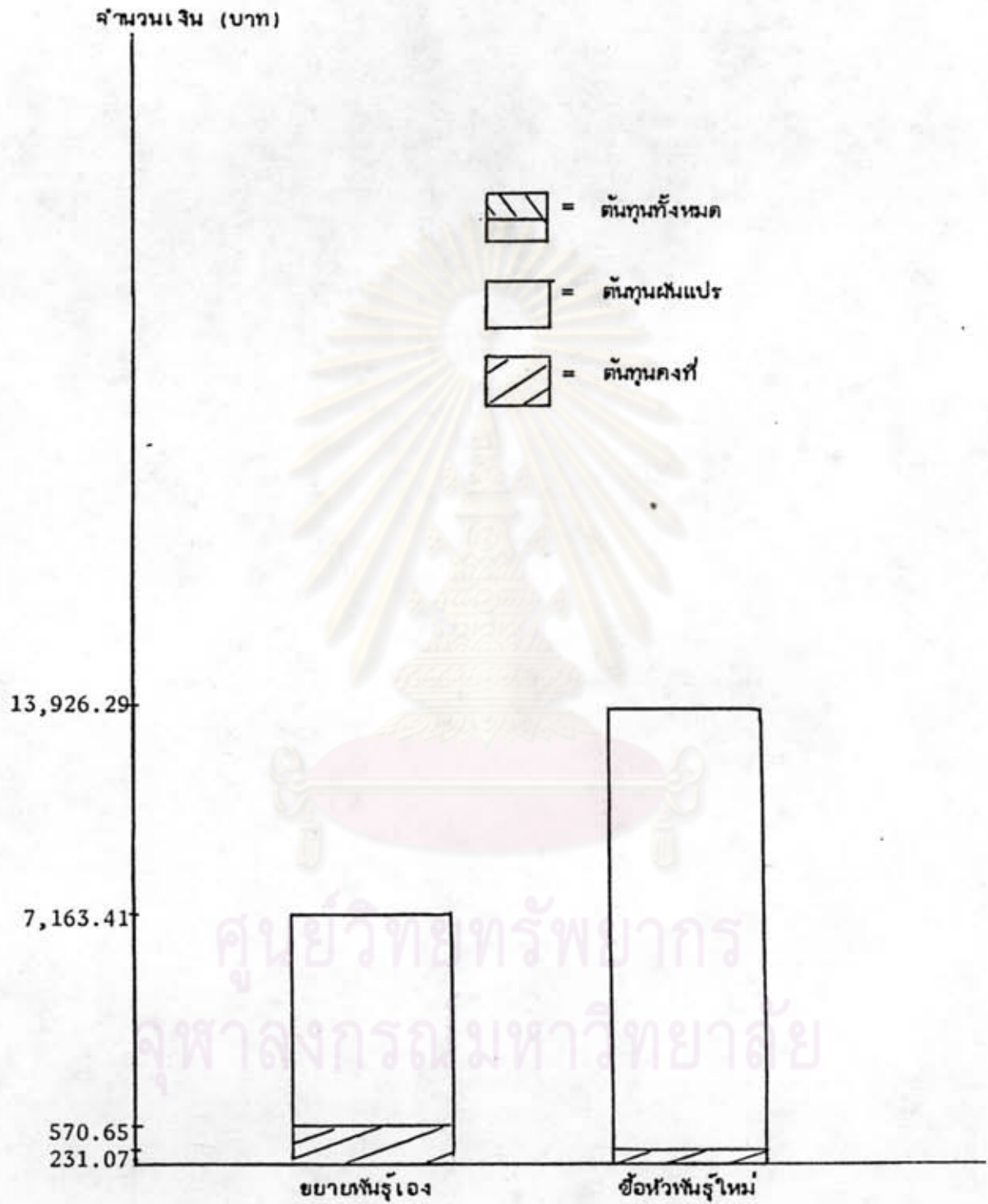
รายการ	การปลูกโดยขยาย หัวพันธุ์เองในปีต่อไป		การปลูกโดยซื้อ หัวพันธุ์ใหม่		ผลต่าง บาท
	บาท	ร้อยละ	บาท	ร้อยละ	
ต้นทุนผันแปร	6,592.76	92.04	13,695.22	98.34	(7,102.46)
1. ค่าแรงงานเตรียมดินถึงเก็บ รักษาหัวพันธุ์	3,360.89	46.91	3,473.25	24.94	(112.36)
- ปลูก	1,070.96	14.95	1,227.86	8.82	(156.90)
- การดูแลรักษาก่อนตัดดอก	964.42	13.46	869.21	6.24	95.21
- การตัดดอก คัดเกรด และบรรจุถุงและขนส่ง	508.10	7.09	444.94	3.20	63.16
- การดูแลรักษาหัวพันธุ์	817.41	11.41	931.24	6.69	(113.83)
2. ค่าวัสดุการเกษตร	1,698.49	23.71	8,737.17	62.74	(7,038.68)
- ค่าหัวพันธุ์	-	-	7,183.73	51.58	(7,183.73)
- ค่าปุ๋ย	1,433.69	20.01	1,094.56	7.86	339.13
- ค่ายาป้องกันโรคและแมลง	199.42	2.78	180.41	1.30	19.01
- ค่าวัสดุคลุมแปลงปลูก	65.38	0.92	278.47	2.00	(213.09)
3. ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับอุปกรณ์ การเกษตร	568.69	7.94	372.24	2.67	196.45
- ค่าอุปกรณ์การเกษตร	95.78	1.34	132.63	0.95	(36.85)
- ค่าซ่อมแซมอุปกรณ์การ เกษตร	25.61	0.36	28.89	0.21	(3.28)
- ค่าไฟฟ้าและน้ำมันเชื้อเพลิง	447.30	6.24	210.72	1.51	236.58

ตารางที่ 3.8 (ต่อ)

รายการ	การปลูกโดยขยาย หัวพันธุ์เองในปีต่อไป		การปลูกโดยซื้อ หัวพันธุ์ใหม่		ผลต่าง บาท
	บาท	ร้อยละ	บาท	ร้อยละ	
4. ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ	964.69	13.47	1,112.56	7.99	(147.87)
- ค่าวัสดุในการบรรจุกล่อง	305.29	4.26	34.27	0.25	271.02
- ค่าขนส่งจากสวน	195.19	2.73	411.34	2.95	(216.15)
- ค่าฝากหัวพันธุ์ในห้องเย็น	98.08	1.37	-	-	98.08
- ค่าเสียโอกาสเงินลงทุน	366.13	5.11	-	-	366.13
- ค่าดอกเบี้ยจ่าย	-	-	666.95	4.79	(666.95)
ต้นทุนคงที่	570.65	7.96	231.07	1.66	339.58
- ค่าใช้ที่ดิน	197.95	2.76	133.33	0.96	64.62
- ค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์การ เกษตร	524.63	4.53	97.74	0.70	226.89
- ค่าเสียโอกาสเงินลงทุน	48.07	0.67	-	-	48.07
ต้นทุนการปลูกทั้งหมดต่อไร่	7,163.41	100.00	13,926.29	100.00	6,762.88

( ) แสดงว่าค่าใช้จ่ายของการปลูกโดยขยายหัวพันธุ์เองต่ำกว่าการปลูกโดยซื้อหัวพันธุ์ใหม่

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภูมิที่ 3.8 การเปรียบเทียบต้นทุนการปลูกแกลดไอส์ลของเกษตรกรที่ปลูกโดยขยาบพันธุ์เองในปีต่อไป และเกษตรกรที่ปลูกโดยซื้อหัวพันธุ์ใหม่

1.1 ค่าแรงงานเตรียมดินถึงเก็บรักษาหัวพันธุ์ มีค่าใช้จ่ายของการปลูกโดยขยายหัวพันธุ์ต่ำกว่าการปลูกโดยซื้อหัวพันธุ์ใหม่เฉลี่ยไร่ละ 112.36 บาท ซึ่งมีค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นมีจำนวนแตกต่างกันไม่มากนัก ดังนี้ คือ

- ค่าแรงงานในการปลูก มีค่าใช้จ่ายของการปลูกโดยขยายพันธุ์เองต่ำกว่าเฉลี่ยไร่ละ 156.90 บาท เนื่องจากเกษตรกรที่ปลูกเมล็ดโอสส์โดยขยายหัวพันธุ์เองมีพื้นที่ปลูกมาก เกษตรกรบางส่วนจึงใช้รถแทรกเตอร์ช่วยในการไถดินและยกแปลงดิน ส่วนเกษตรกรที่ปลูกโดยซื้อหัวพันธุ์ใหม่มีพื้นที่ในการปลูกน้อย การเตรียมดินและยกแปลงดินใช้แรงงานคนซึ่งเป็นแรงงานในครัวเรือนเป็นส่วนใหญ่ การทำงานจึงเป็นไปอย่างช้า นอกจากนี้ขนาดของหัวพันธุ์ที่ใช้ปลูกมีผลต่อระยะเวลาที่ใช้ เกษตรกรที่ปลูกโดยขยายหัวพันธุ์เมื่อปลูกหลายปีจะได้หัวพันธุ์ที่มีขนาดใหญ่ขึ้นและใช้ระยะห่างในการปลูกมากกว่าหัวพันธุ์ขนาดเล็กที่เกษตรกรที่ปลูกโดยซื้อหัวพันธุ์ใหม่ใช้ในการปลูก ดังนั้นเกษตรกรที่ปลูกโดยขยายหัวพันธุ์จึงมีระยะเวลาในการเตรียมดินและปลูกน้อยกว่า ค่าแรงงานจึงถูกกว่า

- ค่าแรงงานในการดูแลรักษาต้นพันธุ์ก่อนตัดดอก ใช้แรงงานคนทั้งสิ้น โดยมีค่าใช้จ่ายของการปลูกโดยขยายหัวพันธุ์สูงกว่าเฉลี่ยไร่ละ 95.21 บาท ซึ่งค่าใช้จ่ายส่วนนี้มีความแตกต่างกันน้อย แม้ว่าจำนวนครั้งและปริมาณการใส่ปุ๋ย ยาป้องกันโรคและแมลง และการกำจัดวัชพืชของเกษตรกรที่ขยายหัวพันธุ์จะมีมากกว่า แต่เนื่องจากเกษตรกรที่ปลูกโดยซื้อหัวพันธุ์ใหม่ใช้แรงงานในครอบครัวมาก จึงทำให้ค่าใช้จ่ายใกล้เคียงกัน ส่วนการให้หัวเมล็ดโอสส์ของเกษตรกรที่ปลูกโดยซื้อหัวพันธุ์ใหม่มีจำนวนครั้งในการให้หัวน้อยกว่าซึ่งเป็นผลมาจากระบบน้ำที่ใช้ในการเพาะปลูกไม่เพียงพอ ค่าแรงในการให้หัวจึงมีน้อยกว่า

- ค่าแรงงานในการตัดยอดดอก ศีตเกรตและบรรจุกล่อง และการขนส่ง มีค่าใช้จ่ายของการปลูกโดยขยายหัวพันธุ์สูงกว่าเฉลี่ยไร่ละ 63.16 บาท ค่าแรงงานในการตัดดอกของเกษตรกรที่ปลูกโดยขยายหัวพันธุ์ใช้หัวพันธุ์ที่มีขนาดใหญ่ปลูก ยอดดอกจึงมีคุณภาพดีให้ยอดดอกในระยะเวลาใกล้เคียงกัน ระยะเวลาในการตัดดอกจึงสั้นกว่า ส่วนเกษตรกรที่ปลูกโดยซื้อหัวพันธุ์ใหม่ใช้หัวพันธุ์ที่มีขนาดเล็กและหัวย่อยปลูกจึงให้ยอดดอกไม่พร้อมกันระยะเวลาในการตัดดอกจึงนานกว่า ค่าใช้จ่ายในการตัดดอกของการปลูกโดยขยายหัวพันธุ์จึงต่ำกว่า ส่วนค่าแรงการศีตเกรตและบรรจุกล่อง และการขนส่ง เป็นผลมาจากการใช้หัวพันธุ์ขนาดใหญ่ปลูก ยอดดอกที่ได้จึงมีคุณภาพดีมีการศีตเกรต การส่งยอดดอกไปขายยังตลาดในกรุงเทพฯ จึงต้องบรรจุ

ทดลองอย่างดี เพื่อความสะดวกและรักษาคุณภาพในระหว่างการขนส่ง ค่าแรงในส่วนนี้จึงสูงกว่า
เกษตรกรที่ปลูก โดยซื้อหัวพันธุ์ใหม่ซึ่งขายช่อดอกให้พ่อค้าในจังหวัดเชียงใหม่ การบรรจุกล่องจึง
ไม่จำเป็น

- ค่าแรงงานในการดูแลรักษาต้นพันธุ์และหัวพันธุ์ การปลูกโดยขยายหัว-
พันธุ์มีค่าใช้จ่ายต่ำกว่าเฉลี่ยไร่ละ 113.83 บาท เนื่องจากในระยะก่อนเห็นช่อดอกและในระยะ
ตัดช่อดอกได้ให้ปุ๋ยในปริมาณที่มากเพียงพอ การดูแลรักษาหลังการตัดช่อดอกจึงมีเพียงเกษตรกร
บางส่วนที่ไถพรวนและไถบด แรงงานที่ใช้จึงมีน้อย ส่วนเกษตรกรที่ปลูกโดยซื้อหัวพันธุ์ใหม่ส่วนใหญ่จะให้
ปุ๋ยและน้ำภายหลังการตัดช่อดอกด้วย เพื่อให้ได้หัวพันธุ์ที่มีขนาดใหญ่ สมบูรณ์ และขายได้ราคาดี
จึงใช้แรงงานมาก ส่วนแรงงานในการขุดหัวพันธุ์และเก็บรักษาหัวพันธุ์มีค่าใช้จ่ายไม่แตกต่างกัน
มาก

จะเห็นว่าค่าแรงงานในการเตรียมดินถึง เก็บรักษาหัวพันธุ์ไม่แตกต่างกันมากนัก
เพราะในการปลูกเมล็ดธัญพืชต้องดูแลอย่างใกล้ชิด อย่างไรก็ตามส่วนที่แตกต่างที่เกิดขึ้น เกิด
จากลักษณะของการใช้แรงงาน เกษตรกรที่ปลูกโดยขยายหัวพันธุ์เองจะมีอัตราการจ้างแรงงาน
ต่อแรงงานในครัวเรือนเท่ากับ 70:30 ในขณะที่เกษตรกรที่ปลูกโดยซื้อหัวพันธุ์ใหม่มีอัตราการ
จ้างแรงงานต่อแรงงานในครัวเรือนเท่ากับ 13:87 และจากตารางที่ 3.9 แสดงถึงการเปรียบเทียบ
การจ้างแรงงานทั้งหมดของเกษตรกรทั้ง 2 กลุ่ม ทำให้เห็นความแตกต่างของการใช้แรง-
งาน ซึ่งการใช้แรงงานตนเองสูง ทำให้ชั่วโมงการทำงานมากกว่า

1.2 ค่าวัสดุการเกษตร ค่าวัสดุการเกษตรของการปลูกเมล็ดธัญพืชโดย
ขยายพันธุ์เองในปีแรกสูงกว่าการปลูกโดยซื้อหัวพันธุ์ใหม่เฉลี่ยไร่ละ 10,302.86 บาท ส่วน
ค่าวัสดุการเกษตรของการปลูกเมล็ดธัญพืชโดยขยายพันธุ์เองในปีต่อไปจะต่ำกว่าการปลูกโดยซื้อ
หัวพันธุ์ใหม่เฉลี่ยไร่ละ 7,038.68 บาท ซึ่งเป็นค่าใช้จ่ายที่แตกต่างกันมากที่สุดของต้นทุนการ
ปลูกเมล็ดธัญพืชของเกษตรกรทั้ง 2 กลุ่ม สาเหตุที่ค่าใช้จ่ายส่วนนี้แตกต่างกันมากเนื่องมาจาก

- ค่าหัวพันธุ์ เกษตรกรที่ปลูกเมล็ดธัญพืชโดยขยายหัวพันธุ์เองจะซื้อหัว-
พันธุ์ในครั้งแรกนำมาปลูกและเก็บหัวพันธุ์ไว้ทำพันธุ์ในฤดูกาลต่อไป ค่าหัวพันธุ์จะเกิดขึ้นเฉพาะ
ปีแรกเท่านั้น ในปีต่อไปจึงไม่ต้องซื้อหัวพันธุ์ ส่วนเกษตรกรที่ปลูกเมล็ดธัญพืชโดยซื้อหัวพันธุ์ใหม่
จะซื้อหัวพันธุ์มาปลูกและขยายหัวพันธุ์ไปเมื่อเก็บเกี่ยวได้จึงมีค่าหัวพันธุ์ทุกฤดูกาลปลูก ดังนั้นเกษตรกร
ที่ปลูกโดยขยายหัวพันธุ์ในปีแรก จึงมีค่าใช้จ่ายสูงกว่าเกษตรกรที่ปลูกโดยซื้อหัวพันธุ์ใหม่เฉลี่ย

ตารางที่ 3.9 การเปรียบเทียบชั่วโมงแรงงานที่ใช้ในการปลูกเมล็ดโอสถของการปลูก
โดยขยายพันธุ์เองและการปลูกโดยซื้อหัวพันธุ์ใหม่

รายการ	การปลูกโดยขยายพันธุ์เอง		การปลูกโดยซื้อหัวพันธุ์ใหม่	
	ชั่วโมง	ร้อยละ	ชั่วโมง	ร้อยละ
แรงงานทั้งหมด	688.24	100.00	936.63	100.00
1. แรงงานในการปลูก	203.62	29.58	296.27	31.63
- เตรียมดิน	121.56	17.66	160.36	17.12
- ปลูก	82.06	11.92	135.91	14.51
2. แรงงานในการดูแลรักษาต้นพันธุ์ ก่อนตัดดอก	188.08	27.33	233.34	24.91
- ใส่ปุ๋ย	24.62	3.58	31.64	3.38
- รดน้ำ	63.15	9.17	100.31	10.71
- กำจัดวัชพืช	78.31	11.38	76.94	8.21
- ใส่ยาป้องกันโรคและแมลง	22.0	3.20	24.45	2.61
3. แรงงานในการตัดดอก การคัด เกรดและบรรจุกล่องและการขนส่ง	116.16	16.88	163.60	17.47
- ตัดดอก	52.0	7.56	80.90	8.64
- คัด เกรดและบรรจุกล่อง	41.62	6.05	82.70	8.83
- ขนส่ง	22.54	3.28	-	-
4. แรงงานในการดูแลรักษาต้นพันธุ์ และหัวพันธุ์	180.38	26.21	243.42	25.99
- ดูแลรักษาต้นพันธุ์หลังตัดดอก	17.15	2.49	49.62	5.30
- เก็บเกี่ยวหัวพันธุ์	83.54	12.14	103.91	11.09
- เก็บรักษาหัวพันธุ์	79.69	11.58	89.89	9.60

ชั่วโมงแรงงาน = จำนวนคนที่ทำงานต่อวัน x จำนวนวันที่ใช้ x ชั่วโมงทำงานต่อวัน

ไร่ละ 10,157.81 บาท สำหรับในปีต่อไปเกษตรกรที่ปลูกโดยขยายหัวพันธุ์เองจะมีค่าหัวพันธุ์ต่ำกว่าเฉลี่ยไร่ละ 7,183.73 บาท (จากการคำนวณหน้า 48) ความแตกต่างของค่าหัวพันธุ์เกิดจากขนาดหัวพันธุ์ที่ใช้ปลูก เพราะราคาหัวพันธุ์เมล็ดโอสส์ขึ้นอยู่กับขนาดของหัวพันธุ์เกษตรกรที่ขยายหัวพันธุ์เองจะซื้อหัวพันธุ์ขนาดใหญ่มาปลูกซึ่งมีราคาแพง ส่วนเกษตรกรที่ปลูกโดยซื้อหัวพันธุ์ใหม่จะใช้หัวพันธุ์ขนาดเล็กและหัวบ่อปลูกซึ่งมีราคาถูกกว่ามาก ค่าหัวพันธุ์ของการปลูกโดยขยายหัวพันธุ์ในปีแรกจึงสูงกว่า และในปีต่อไปไม่มีค่าหัวพันธุ์การปลูกโดยการขยายหัวพันธุ์จึงมีค่าใช้จ่ายต่ำกว่าการปลูกโดยซื้อหัวพันธุ์ใหม่

- ค่าปุ๋ย การปลูกโดยขยายพันธุ์เองมีค่าใช้จ่ายสูงกว่าเฉลี่ยไร่ละ 339.13 บาท เนื่องจากปริมาณการใส่ปุ๋ยต่อไร่ในแต่ละครั้งของเกษตรกรที่ปลูกโดยขยายพันธุ์เองมากกว่าเกษตรกรที่ปลูกโดยซื้อหัวพันธุ์ใหม่

- ยาป้องกันโรคและแมลง การปลูกโดยขยายพันธุ์เองมีค่าใช้จ่ายสูงกว่าเฉลี่ยไร่ละ 19.01 บาท ค่าใช้จ่ายส่วนนี้ไม่ต่างกันมากนักเพราะเกษตรกรต้องพ่นยาป้องกันโรคและแมลงอย่างสม่ำเสมอ แม้ยังไม่มีการระบาดของโรคและแมลงก็ตาม เพื่อคุณภาพของยอดดอกและขยายได้ราคาดี

- ค่าวัสดุคลุมแปลงปลูก การปลูกโดยขยายพันธุ์เองมีค่าใช้จ่ายต่ำกว่าเฉลี่ยไร่ละ 213.09 บาท เนื่องจากเกษตรกรที่ปลูกโดยซื้อหัวพันธุ์ใหม่ใช้วัสดุ เช่น ฟางข้าวหรือเปลือกถั่วคลุมแปลงปลูกเพื่อช่วยลดการเจริญเติบโตของวัชพืชและป้องกันการระเหยของน้ำในดิน จึงมีค่าใช้จ่ายส่วนนี้มากกว่าเกษตรกรที่ปลูกโดยขยายพันธุ์เองที่ไม่นิยมใช้เพราะมีการดูแลอย่างใกล้ชิดอยู่แล้ว

จะเห็นว่าค่าวัสดุการเกษตรของเกษตรกร 2 กลุ่ม แตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัดจากค่าหัวพันธุ์ของเมล็ดโอสส์ที่ใช้ปลูก

1.3 ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับอุปกรณ์การเกษตร ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับอุปกรณ์การเกษตรของการปลูกเมล็ดโอสส์โดยขยายพันธุ์เองสูงกว่าการปลูกโดยหัวพันธุ์ใหม่เฉลี่ยไร่ละ 196.45 บาท ซึ่งมีค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นมีจำนวนแตกต่างไม่มากนัก ดังนี้ คือ

- ค่าอุปกรณ์การเกษตร มีค่าใช้จ่ายต่างกันเล็กน้อย คือ เฉลี่ยไร่ละ 36.85 บาท เนื่องจากค่าใช้จ่ายส่วนนี้จะเหมือนกันทั้ง 2 กลุ่ม เช่น จอบ เสียม ภาชนะใส่ดอกไม้ จะมีราคาแตกต่างกันบ้างตามคุณภาพและสถานที่ที่ซื้อ

- ค่าซ่อมแซมอุปกรณ์การเกษตร มีค่าใช้จ่ายที่ไม่แตกต่างกันเนื่องจาก อุปกรณ์การเกษตรส่วนใหญ่มีอายุการใช้งานที่ไม่ยาวนานและราคาไม่แพง ค่าใช้จ่ายในการซ่อมแซมจึงมีจำนวนน้อยและไม่แตกต่างกัน

- ค่าไฟฟ้าและน้ำมันเชื้อเพลิง การปลูกโดยขยายหัวพันธุ์เองมีค่าใช้จ่ายประเภทนี้สูงกว่าการปลูกโดยซื้อหัวพันธุ์ใหม่เฉลี่ยร้อยละ 236.58 บาท เนื่องจากเกษตรกรที่ใช้ อุปกรณ์การเกษตรจำนวนมากที่ใช้ไฟฟ้าและน้ำมันเชื้อเพลิง เช่น รถแทรกเตอร์ เครื่องสูบน้ำ เป็นต้น เพื่ออำนวยความสะดวกในการเพาะปลูก

จะเห็นว่าค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับอุปกรณ์การเกษตรของเกษตรกรที่ปลูกโดยขยายหัวพันธุ์เองสูงกว่าการปลูกโดยซื้อหัวพันธุ์ใหม่อย่างเห็นได้ชัด คือ ค่าไฟฟ้าและน้ำมันเชื้อเพลิง

1.4 ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ มีค่าใช้จ่ายแตกต่างกัน เนื่องจาก

- ค่าวัสดุในการบรรจุกล่อง เนื่องจากเกษตรกรที่ปลูกโดยขยายหัวพันธุ์ส่วนใหญ่ส่งยอดออกมาขายในตลาดกรุงเทพฯ ค่าวัสดุในการบรรจุสูงสูงกว่าเกษตรกรที่ปลูกโดยซื้อหัวพันธุ์ใหม่ซึ่งรวมกลุ่มกันขายยอดอก โดยส่งให้กับพ่อค้าในเชียงใหม่ซึ่งไม่เสียค่าใช้จ่ายมาก

- ค่าขนส่งจากสวน เกษตรกรที่ปลูกโดยซื้อหัวพันธุ์ใหม่มีเนื้อที่ปลูกอยู่ไกลจากตลาดมาก ทำให้ค่าขนส่งมีจำนวนมาก

- ค่าเสียโอกาสเงินลงทุน ของเกษตรกรที่ปลูกโดยขยายหัวพันธุ์เองเป็นผลมาจากต้นทุนผันแปรที่เกิดขึ้นมีจำนวนมาก ค่าเสียโอกาสเงินลงทุนจึงสูง

- ค่าดอกเบี้ยจ่ายของเกษตรกรที่ปลูกโดยซื้อหัวพันธุ์ใหม่ เนื่องจากเกษตรกรกลุ่มนี้มีการกู้ยืมเงินมาใช้ซื้อหัวพันธุ์ ปุ๋ย ยาฆ่าแมลง ซึ่งใช้ปริมาณมากและมีราคาสูง จึงเสียเงินสูง

ค่าใช้จ่ายอื่นที่ทำให้เกิดผลต่างมากที่สุด คือ ค่าเสียโอกาสเงินลงทุนและดอกเบี้ยจ่าย ทั้งนี้เพราะในการปลูกเมล็ดธัญพืชจะต้องใช้เงินลงทุนเฉลี่ยต่อไร่สูง จึงทำให้ต้นทุนในส่วนนี้สูงด้วย

2. การวิเคราะห์ผลแตกต่างในต้นทุนคงที่ ต้นทุนคงที่ของการปลูกเมล็ดโอสถ์โดย
ขยายหัวพันธุ์สูงกว่าเฉลี่ยร้อยละ 339.58 บาท สาเหตุเนื่องมาจาก

2.1 ค่าใช้ที่ดิน มีจำนวนแตกต่างกันเล็กน้อยเนื่องจากเกษตรกรที่ปลูกโดย
ขยายพันธุ์เองปลูกไม้ดอกเป็นอาชีพหลัก มีที่ดินจำนวนมากและอยู่ในเขตเมืองมีค่าเช่าที่ดินสูง
ส่วนเกษตรกรที่ปลูกโดยซื้อหัวพันธุ์ใหม่มีเนื้อที่ปลูกอยู่ไกลจากเมือง ค่าใช้ที่ดินจึงต่ำกว่า

2.2 ค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์การเกษตร สูงกว่าเฉลี่ยร้อยละ 226.89 บาท
มีผลมาจากเกษตรกรที่ขยายพันธุ์เอง มีเครื่องจักรและอุปกรณ์การเกษตรจำนวนมาก และมีมูลค่า
สูง เช่น รถแทรกเตอร์ เครื่องพ่นยา เครื่องสูบน้ำ โรงเรือนเก็บหัวพันธุ์ เป็นต้น

2.3 ค่าเสียโอกาสเงินลงทุน เป็นผลมาจากต้นทุนคงที่ที่เกิดขึ้นจากการปลูก
เมล็ดโอสถ์

ถ้าเราเปรียบเทียบต้นทุนการปลูกเมล็ดโอสถ์ของเกษตรกรที่ปลูกเมล็ดโอสถ์โดยขยาย
พันธุ์เอง และเกษตรกรที่ปลูกเมล็ดโอสถ์ โดยซื้อหัวพันธุ์ใหม่ 2 ฤดูกาลปลูก ตามตารางที่ 3.10
มีต้นทุนการปลูกเมล็ดโอสถ์โดยขยายพันธุ์เองเท่ากับ 32,709.57 บาท และต้นทุนการปลูก
เมล็ดโอสถ์โดยซื้อหัวพันธุ์ใหม่เท่ากับ 27,852.58 บาท จะเห็นว่าต้นทุนการปลูกเมล็ดโอสถ์
ของ 2 ฤดูกาลปลูกของเกษตรกร 2 กลุ่ม มีต้นทุนแตกต่างกันน้อยลง เนื่องจากเกษตรกรที่ปลูก
เมล็ดโอสถ์ โดยขยายพันธุ์เองมีต้นทุนค่าหัวพันธุ์เฉพาะปีแรก จึงทำให้ต้นทุนสูงกว่าเกษตรกรที่
ปลูกโดยซื้อหัวพันธุ์ใหม่ และในปีต่อไปการปลูกโดยขยายพันธุ์เองไม่มีต้นทุนค่าหัวพันธุ์ ต้นทุนจึง
ต่ำกว่าการปลูกโดยซื้อหัวพันธุ์ใหม่ .

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 3.10 การเปรียบเทียบต้นทุนการปลูกเมล็ดโอสถ์เฉลี่ยต่อไร่ของเกษตรกรที่ปลูก
เมล็ดโอสถ์โดยขยายพันธุ์เองและเกษตรกรที่ปลูกเมล็ดโอสถ์โดยซื้อหัวพันธุ์
2 ฤดูกาลปลูก

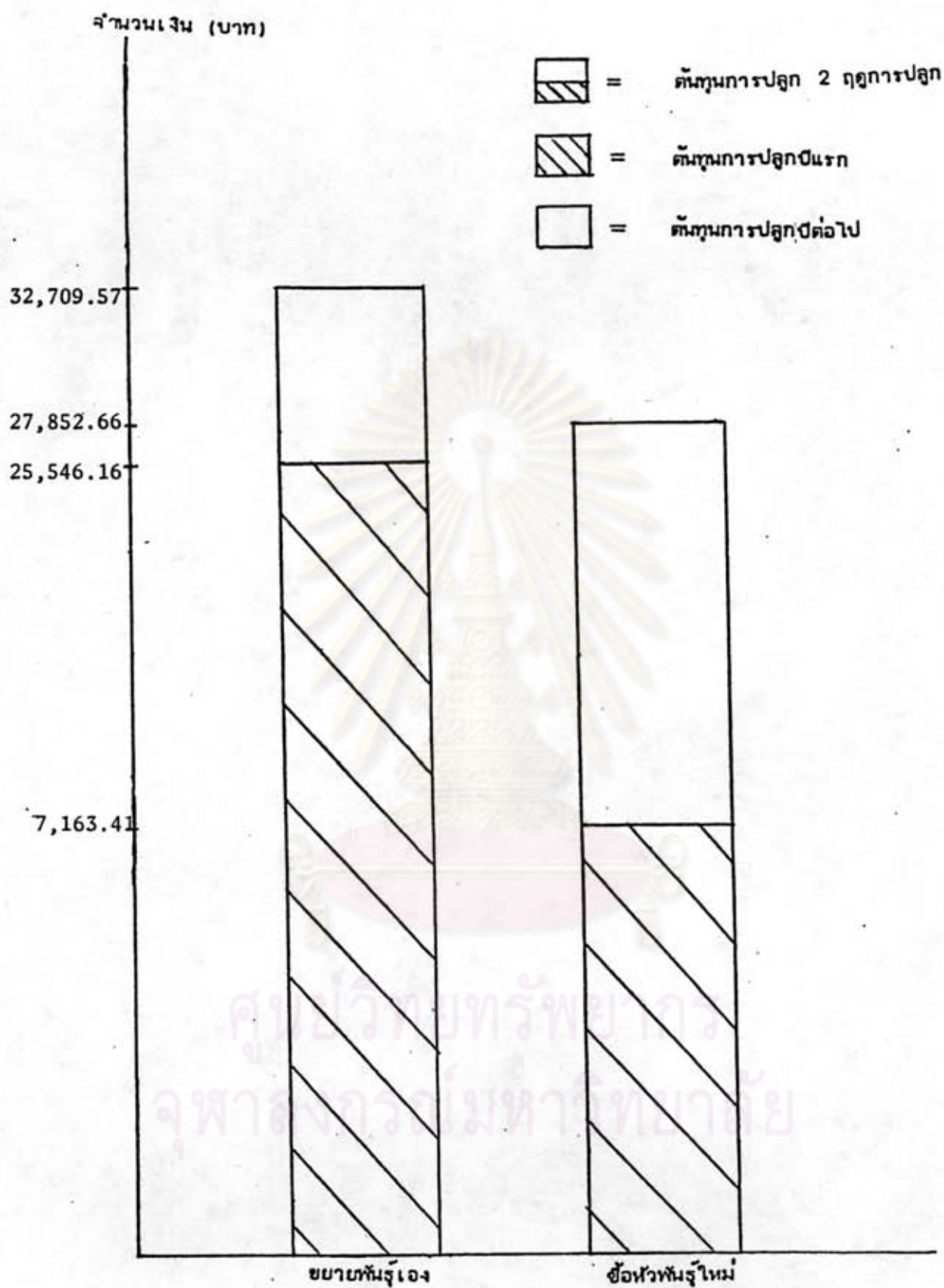
รายการ	การปลูกโดยขยาย หัวพันธุ์เอง (บาท)	การปลูกโดยซื้อหัว พันธุ์ใหม่ (บาท)
ต้นทุนการปลูกในปีแรก	25,546.16 **	13,926.29***
ต้นทุนการปลูกในปีต่อไป	7,163.41*	13,926.29***
ต้นทุนการปลูกใน 2 ฤดูกาลปลูก	32,709.57	27,852.58

* จากตารางที่ 3.1 หน้า 39

** จากตารางที่ 3.3 หน้า 49

*** จากตารางที่ 3.5 หน้า 56

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภูมิที่ 3.9 การเปรียบเทียบต้นทุนการปลูกเมล็ดโอสส์เฉลี่ยต่อไร่ของเกษตรกรที่ปลูกเมล็ดโอสส์โดยขยายพันธุ์เองและเกษตรกรที่ปลูกเมล็ดโอสส์โดยซื้อหัวพันธุ์ 2 ฤดูการปลูก

รายได้จากการปลูกแกลดิโอสส์

รายได้จากการปลูกแกลดิโอสส์ หมายถึง รายได้จากการจำหน่ายช่อดอกและหัวพันธุ์แกลดิโอสส์ จากการสอบถามเกษตรกรที่ปลูกแกลดิโอสส์ พบว่าเกษตรกรที่ปลูกแกลดิโอสส์โดยขยายหัวพันธุ์ส่วนหนึ่งจะขายช่อดอกให้กับพ่อค้าในจังหวัดเชียงใหม่ และเชียงใหม่ และอีกส่วนหนึ่งจะส่งให้พ่อค้าที่ตลาดกรุงเทพฯ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นร้านขายดอกไม้ ส่วนเกษตรกรที่ปลูกโดยซื้อหัวพันธุ์ใหม่จะนำผลผลิตที่ได้มารวมกันแล้วขายให้กับพ่อค้าในตลาดเชียงใหม่ ซึ่งจะส่งไปยังตลาดกรุงเทพฯ อีกทอดหนึ่ง รายได้ของการจำหน่ายช่อดอกต่อไร่จะขึ้นอยู่กับจำนวนช่อดอกที่ตัดได้ต่อไร่ และคุณภาพของช่อดอก ส่วนรายได้ของการจำหน่ายหัวพันธุ์จะขึ้นอยู่กับจำนวนหัวพันธุ์ และขนาดของหัวพันธุ์

ช่อดอกของแกลดิโอสส์จะแบ่งเป็นเกรดตามคุณภาพของช่อดอก คือ เกรดเอ เกรดบี และเกรดซี ซึ่งมีราคาต่างกัน ส่วนพวกที่ตัดเข้าเกรดไม่ได้จะมีราคาถูกมาก หัวพันธุ์ของแกลดิโอสส์มีการแบ่งเกรดเช่นกันตามขนาดเส้นรอบวงของหัวพันธุ์ที่เก็บเกี่ยวได้ และราคาที่จะแตกต่างกันตามเกรด เกษตรกรส่วนใหญ่มีความพอใจในราคาที่ขายได้

จากการคำนวณข้อมูลที่ได้จากการสอบถามปรากฏว่า รายได้จากการปลูกแกลดิโอสส์ของเกษตรกรที่ปลูกโดยขยายพันธุ์เองเฉลี่ยไร่ละ 56,052.88 บาท (ภาคผนวก ข. ตารางที่ 10 หน้า 128) ต้นทุนการปลูกในปีแรกเฉลี่ยไร่ละ 25,546.16 บาท (ตารางที่ 3.3) กำไรสุทธิเฉลี่ยไร่ละ 30,506.72 บาท และต้นทุนการปลูกในปีต่อไปเฉลี่ยไร่ละ 7,163.41 บาท (ตารางที่ 3.1) ทำให้มีกำไรสุทธิเฉลี่ยไร่ละ 48,889.47 บาท และเกษตรกรที่ปลูกแกลดิโอสส์โดยซื้อหัวพันธุ์ใหม่มีรายได้จากการปลูกเฉลี่ยไร่ละ 30,003.02 บาท (ภาคผนวก ค. ตารางที่ 10 หน้า 140) ต้นทุนการปลูกเฉลี่ยไร่ละ 13,926.29 บาท (ตารางที่ 3.5) กำไรสุทธิเฉลี่ยไร่ละ 16,076.73 บาท

ตารางที่ 3.11 การเปรียบเทียบรายได้จากการปลูกเมล็ดโอสถ์เดี่ยวต่อไร่

รายการ	การปลูกโดยขยาย หัวพันธุ์เอง (บาท)	การปลูกโดยซื้อหัว พันธุ์ใหม่ (บาท)
รายได้จากการขายช่อดอก	56,052.88	10,455.28
รายได้จากการขายหัวพันธุ์	-	19,547.74
รายได้รวม	56,052.88	30,003.02

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย